

**PROGRAMUL DE ÎNVĂȚARE
PE TOT PARCURSUL VIETII**

Raport asupra implementării în 2007-2008

București, ianuarie 2009

Coordonatori: Simona Velea, Monica Calotă

**Autori: Florentina Anghel, Oana Gheorghe, Corina Leahu, Adrian Georgescu,
Madlena Nen, Olivia Jidveian, Laura Popa**

Cuprins

Cap. I	Introducere	3
Cap. II	ANPCDEFP: misiune și structură	4
Cap. III	Scopul și metodologia de realizare a raportului	8
III.1.	Scopul și rolul raportului	8
III.2.	Metodologia de realizare a raportului	8
Cap. IV	Programul de învățare pe tot parcursul vieții – scurtă descriere	10
IV.1	Programul sectorial Comenius	11
IV.1.1.	Structura Programului Comenius	11
IV.1.2.	Implementarea parteneriatelor Comenius	12
IV.1.3.	Vizite pregătitoare	19
IV.1.4.	Formare continuă pentru personalul didactic din învățământul preuniversitar	19
IV.1.5.	Asistenți Comenius	25
IV.2.	Programul sectorial Erasmus	29
IV.2.1.	Structura Programului Erasmus	29
IV.2.2.	Implementarea mobilităților studentești	30
IV.2.3.	Plasamente studentești în întreprinderi, centre de formare, centre de cercetare și alte organizații	38
IV.2.4.	Mobilități ale personalului didactic pentru misiuni de predare în instituții de învățământ superior	39
IV.3.	Programul sectorial Grundtvig	43
IV.3.1.	Structura Programului sectorial Grundtvig	43
IV.3.2.	Formarea continuă a personalului implicat în educația adulților	44
IV.3.3.	Parteneriate pentru învățare	48
IV.4.	Programul sectorial Leonardo da Vinci	52
IV.4.1.	Structura programului sectorial Leonardo da Vinci	52
IV.4.2.	Implementarea mobilităților Leonardo da Vinci	53
IV.5.	Vizite de studiu	62
Cap. V	Concluzii. Valoarea adăugată a programului LLP	67
V.1.	Programul de învățare pe tot parcursul vieții – un motor al reformei educației și formării profesionale	67
V.2.	Transferul de cunoștințe, competențe, atitudini și valori	68
V.3.	Potențialul inovator	69
V.4.	Dimensiunea europeană	70
V.5.	Învățarea pe tot parcursul vieții	70

Cap. I Introducere

Raportul de față urmărește să ofere o imagine de ansamblu asupra implementării *Programului de învățare pe tot parcursul vieții* în anul 2007, cu unele extensii spre anul 2008, în funcție de specificul fiecărei componente (de ex., în cazul mobilităților Erasmus, este firească abordarea implementării pe an universitar).

Raportul a cules date statistice care dau dimensiunea programelor sectoriale sau anumitor acțiuni și date din rapoartele de activitate ale instituțiilor sau persoanelor participante și din rapoartele proiectelor transnaționale, care au avantajul unei analize detaliate, contextuale.

Cu toate că de la debutul implementării *Programului de învățare pe tot parcursul vieții* nu a trecut o perioadă mare de timp care să permită sedimentarea rezultatelor și a impactului generat, rapoartele analizate permit identificarea rezultatelor, a produselor și a unor elemente ale impactului afirmat explicit sau implicit de către participanți.

Scopul principal al acestui raport este de a oferi date pentru analiza modului de implementare, a punctelor forte sau eventualelor situații care ar putea afecta obținerea rezultatelor așteptate. Din această perspectivă, rapoartele beneficiarilor reprezintă o sursă valoroasă de date „de la firul ierbii”, punând în lumină situația concretă, experiențe reale pe care le trăiesc participanții la program, așteptările și nivelul lor de satisfacție, potențialul lor de a disemina și valorifica rezultatele obținute.

Raportul se adresează, în primul rând, managementului *Programului de învățare pe tot parcursul vieții*, ca sursă de informații care să fundamenteze eventuale decizii referitoare la program. În al doilea rând, este util diferitelor categorii de instituții sau persoane implicate în managementul proiectelor europene și chiar beneficiarilor programului, care îl pot folosi ca sursă de inspirație pentru noi proiecte, noi ținte de atins și noi activități, bazate pe experiențele altor participanți, radiografiate prin raport.

Cap. II. ANPCDEFP: misiune și structură

În ianuarie 2005, a fost înființată **Agenția Națională pentru Programe Comunitare în domeniul Educației și Formării Profesionale (ANPCDEFP)**, prin Hotărârea de Guvern nr. 76/27.01.2005. Aceasta este o instituție publică, cu personalitate juridică, în subordinea Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului și s-a constituit prin fuziunea Agenției Naționale Socrates și a Centrului Național pentru Programul de Formare Profesională Leonardo da Vinci. În anul 2007, prin Hotărârea de Guvern nr. 67/2007, ANPCDEFP a fost desemnată ca agenție de implementare pentru noile programe comunitare *Învățare pe tot parcursul vieții*, *Tineret în acțiune* și *Erasmus Mundus*. De asemenea, a fost desemnată *Centru Național Europass* și *Punct național de contact pentru programul Tempus*.

În definirea **obiectivelor strategice** ale ANPCDEFP, s-a ținut cont atât de prioritățile stabilite de Comisia Europeană, cât și de particularitățile sistemului de educație și de formare profesională din România. Astfel, ANPCDEFP urmărește (conform Declarației sale de politică în domeniul calității):

- creșterea calității proiectelor din cadrul programelor „*Învățare pe tot parcursul vieții*” și „*Tineret în acțiune*” derulate de instituții și organizații active în domeniul educației, formării profesionale și tineretului în România;
- crearea unei culturi organizaționale solide, bazate pe valori comun împărtășite și pe preluarea celor mai bune practici în administrarea programelor anterior menționate;
- sprijinirea factorilor de decizie din sistemul educațional românesc pentru cunoașterea și înțelegerea structurilor și conținuturilor celorlalte sisteme de educație din Europa;
- sprijinirea factorilor de decizie din domeniul tineretului din România, pentru cunoașterea și înțelegerea structurilor și conținuturilor celorlalte sisteme europene de decizie în domeniul tineretului;
- extinderea diseminării exemplurilor de bună practică;
- îmbunătățirea valorificării experienței pozitive și a produselor finale ale proiectelor în beneficiul sistemelor de educație, formare profesională și tineret, prin stimularea efectelor de multiplicare și prin influențarea politicilor specifice;
- contribuția la dezvoltarea resurselor umane din domeniul educației, formării profesionale și tineretului;
- implementarea cu succes a noii generații de programe comunitare „*Învățare pe tot parcursul vieții*” și „*Tineret în acțiune*”.

Agenția Națională pentru Programe Comunitare de Cooperare în domeniul Educației și Formării Profesionale și-a dezvoltat **expertiza în managementul și evaluarea programelor comunitare, în primul rând prin programe de formare în care a fost implicat personalul său**. A desfășurat numeroase activități de informare asupra programelor și oportunităților oferite actorilor din educație, formare profesională și tineret, precum și activități de formare pentru diferite categorii de beneficiari sau de experți implicați, activități de monitorizare și de evaluare. **Ca urmare a preocupărilor constante pentru un management de calitate, Agenția a obținut în anul 2005 certificarea ISO 9001-2000, acordată de SRAC și IQ-NET, pentru managementul proiectelor de cooperare internațională, formare și consultanță în domeniu și gestionare de fonduri comunitare.**

Agenția Națională monitorizează și evaluează proiectele finanțate, dezvoltând, în acest sens, instrumente specifice de raportare, evaluare și autoevaluare intermediară și finală. Managementul financiar asigurat de Agenția Națională și auditat extern a fost apreciat ca fiind foarte corect și transparent.

Informarea privind Programul de învățare pe tot parcursul vieții

Preocuparea permanentă a ANPCDEFP pentru o mai bună promovare a programelor comunitare s-a concretizat în activitățile periodice de informare și diseminare desfășurate la nivel național și local:

- conferințe la nivel național;
- seminarii de informare și formare pentru promotorii locali și regionali (inspectori, formatori, coordonatori de proiecte);
- seminarii de informare cu potențialii beneficiari;
- seminarii de contact, cu participare internațională, pentru facilitarea găsirii de parteneri pentru instituțiile românești;
- îmbunătățirea paginii web a programului (www.anpcdefp.ro), crearea unei baze de date online, dezvoltarea comunicării cu beneficiarii prin e-mail sau pe forumurile dedicate programelor sectoriale;
- organizarea în fiecare an a săptămânii Comenius și participarea la Târgul Gaudeamus;
- organizarea, în fiecare an, a Săptămânii Educației Adulților și a Zilei Grundtvig – oportunități oferite beneficiarilor și potențialilor candidați la acțiunile Grundtvig de a prezenta proiectele și rezultatele acestora, de a împărtăși bune practici sau de a iniția noi proiecte sau cooperări la nivel național;
- publicații: ghiduri, manuale de bune practici, pliante, buletinul informativ electronic lunar.

În tabelul următor sunt prezentate câteva dintre evenimentele organizate de ANPCDEFP, în anul 2007.

Luna	Data și locul	Evenimentul
Ianuarie	26, București	Zi de informare Leonardo da Vinci
	27, București	Ceremonia de acordare a certificatelor European Language Label
Februarie	15, Hunedoara	Zi de informare Comenius
	1, București	Reuniune cu inspectorii responsabili cu gestionarea programelor comunitare și a problematicii de integrare europeană
	9, Brașov	Zi de informare Leonardo da Vinci
	16, Deva	Zi de informare Leonardo da Vinci
Martie	19, București	Reuniune de monitorizare/formare – managementul proiectelor Grundtvig
	9-10, București	Conferința internațională de monitorizare tematică Leonardo da Vinci - „Mobility beyond borders”
Aprilie	10, Caraș Severin	Zi de informare Comenius
	12, Cluj Napoca	Zi de informare Comenius
	15, Iași	Zi de informare Comenius
	17, Brăila	Zi de informare Comenius
	27, București	Seminar de monitorizare tematică Leonardo da Vinci - proiecte pilot

Mai	25, București	Conferința națională de lansare a noilor programe <i>Învățare pe tot parcursul vieții și Tineret în acțiune</i>
	5, Timișoara	Zi de informare Comenius
	19-24, București	Erasmus 10-20: evenimente dedicate aniversării a 20 de ani de implementare a programului Erasmus în Europa și 10 ani în România
	10, București	Reuniune de monitorizare/formare - managementul proiectelor Comenius
	28-03 iunie, în toată țara	Evenimente organizate local în cadrul Săptămânii Comenius-Leonardo
Iunie	10-13, Sibiu	Reuniune cu inspectorii responsabili cu gestionarea programelor comunitare și a problematicii de integrare europeană
	7-9, București	Reuniune națională de monitorizare tematică a proiectelor Minerva, Lingua și Grundtvig
Iulie	4, Buzău	Zi de informare Comenius
	5, Galați	Zi de informare Comenius
Septembrie	6, Sibiu	Zi de informare pentru acțiunea Vizite de studiu pentru experți
	20, 21, 24, București	Reuniuni de formare pentru beneficiari Leonardo da Vinci (toate grupurile țintă)
	25, București	Reuniune de formare cu participanții aprobați pentru Vizite de studiu pentru experți
Octombrie	3-7, Predeal	Seminar internațional de contact pentru proiecte Leonardo da Vinci - transfer de inovație
	15, 16, București	Zile de informare Leonardo da Vinci
	20, București	Reuniune de formare: management de proiect, Leonardo da Vinci - transfer de inovație
Noiembrie	1-3, Pitești	Conferința națională de valorizare a proiectelor finanțate în cadrul Programului de Învățare pe tot parcursul vieții
	9, 10, 11, Alba Iulia, Giurgiu, Tg. Jiu	Zile de informare Comenius
	14-16, Azuga	Reuniune cu inspectorii responsabili cu gestionarea programelor comunitare și a problematicii de integrare europeană
	20, București	Seminar național de monitorizare tematică Comenius
Decembrie	13, Turnu Severin	Zi de informare Leonardo da Vinci, atelier de scriere de proiecte
	14, Baia Mare	Zi de informare Leonardo da Vinci, atelier de scriere de proiecte
	4-7, Brașov	Seminar internațional de contact Comenius
	15, București	Seminar de formare pentru organizatorii români ai Vizitelor de Studiu pentru experți

Dintre materialele publicate de Agenție pentru informarea și sprijinul beneficiarilor sau potențialilor beneficiari, menționăm:

1. Cele mai frecvente greșeli făcute de candidați
2. Cele mai frecvente greșeli făcute de beneficiari
3. Ghid – Vizite de studiu pentru factorii de decizie din educație și formare profesională
4. Mic ghid privind valorizarea proiectelor în domeniul educației și formării profesionale

5. Cartoline de descriere a acțiunii European Language Label – proiecte inovatoare în domeniul predării și învățării limbilor străine
6. Afiș vizite de studiu
7. Cartoline Leonardo da Vinci – programul sectorial destinat formării profesionale
8. Pliant/hexagon programul Leonardo da Vinci
9. Pliant/floare de scurtă trecere în revistă a acțiunilor de mobilitate Leonardo da Vinci
10. Afiș Comenius Regio
11. Pliant Comenius Regio
12. Afiș Asistenți Comenius
13. Pliant Asistenți Comenius
14. Broșură – parteneriate bilaterale Comenius
15. Pliant Europass
16. Cartoline Erasmus
17. Cartoline Grundtvig
18. Ghidul candidatului Grundtvig

Agenția Națională a facilitat multor instituții sau organizații din România parteneriate cu instituții europene, fie prin organizarea seminariilor de contact, fie prin acordarea de finanțare pentru a participa la vizite pregătitoare sau seminarii de contact organizate de agenții din alte țări, fie pe cale electronică. De asemenea, o creștere importantă a propunerilor de proiecte din ultimii ani, precum și a numărului de beneficiari ai programului, se datorează acțiunilor permanente de informare, formare și diseminare derulate în plan local de către Agenție și de către rețelele sale de suport: rețeaua teritorială de inspectori responsabili cu gestionarea programelor comunitare și a problematicii de integrare europeană și birourile pentru programe comunitare din universități. Activitatea rețelelor de inspectori școlari cu responsabilități în domeniul programelor comunitare s-a dovedit eficientă pentru informarea publicului țintă și pentru diseminarea rezultatelor proiectelor.

Pentru a răspunde cât mai rapid solicitărilor tuturor părților interesate (beneficiari, potențiali beneficiari, autorități publice naționale sau europene, parteneri sociali), Agenția Națională este organizată preponderent pe structura programelor pe care le gestionează. Astfel, există departamentele de programe (Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci, Grundtvig și Tineret în acțiune), precum și departamente transversale, cu rol de sprijin pentru acestea: *Financiar-contabil, Asigurarea calității, monitorizare, audit și evaluare, Logistic, IT, și Politici publice, valorizare, imagine.*

Din punct de vedere financiar, fondurile programului *Învățare pe tot parcursul vieții (Lifelong Learning)* aferente anului 2007 au fost angajate după cum urmează:

Program sectorial	Suma angajată prin contracte (EUR)
Comenius	3 532 188
Erasmus	9 286 625
Leonardo da Vinci	4 637 413
Grundtvig	624 945.50
Vizite de studiu	80 790
TOTAL	18 161 961

Cap. III. Scopul și metodologia de realizare a raportului

Acest raport a urmărit să releve stadiul actual al implementării Programului de învățare pe tot parcursul vieții, la doi ani de la debutul său. Datele culese și prezentate se referă la anul de implementare 2007, primul an de implementare a programului. În unele situații, cum este cazul Programului Erasmus, datele se referă la anul universitar 2007-2008.

III.1. Scopul și rolul raportului

Scopul principal al raportului este să ofere date asupra procesului de implementare, să identifice punctele forte sau eventualele constrângeri și de a realiza, astfel, o estimare a măsurii de atingere a obiectivelor programului.

Prin facilitarea cunoașterii detaliate a modului în care programul funcționează, raportul are valoare ameliorativă.

De asemenea, raportul reprezintă și o modalitate de diseminare a rezultatelor de etapă ale programului.

Raportul valorifică dimensiunea managerială a evaluării, urmărind să furnizeze informații credibile și relevante pentru susținerea deciziilor viitoare legate de program. Credibilitatea și relevanța datelor provine pe de o parte, din volumul mare de documente analizate, iar pe de altă parte, din alegerea surselor de date. Astfel, au fost folosite date statistice și date calitative, culese din rapoartele de activitate, rapoartele beneficiarilor de mobilități și rapoartele finale ale proiectelor de parteneriat. Rapoartele beneficiarilor sau participanților la program (uneori, beneficiari indirecti) reprezintă o sursă valoroasă de date care relevă situații reale, întâmplări concrete, expectații împlinite în măsură mai mică sau mai mare.

III.2. Metodologia de realizare a raportului

Raportul s-a bazat pe **analiza de documente**. Astfel, au fost culese și analizate documente de diferite tipuri și de la diferite categorii de participanți – beneficiari direcți sau indirecti – sau manageri de program.

- documente de program;
- date statistice (baze de date);
- rapoarte de activitate;
- rapoarte finale ale proiectelor;
- rapoarte instituționale.

Analiza de conținut a rapoartelor s-a realizat pe baza unei grile specifice fiecărui program/ componente. Astfel, în cazul **componentelor de mobilități**, analiza rapoartelor beneficiarilor a urmărit: obiectivele mobilității, modul de pregătire a stagiului, desfășurarea propriu-zisă (activități, conținuturi, dificultăți), diseminarea rezultatelor și a experienței, rezultatele obținute, aspecte ale impactului, sugestii de ameliorare.

Analiza conținutului rapoartelor finale de proiecte a extras date privind: obiectivele proiectelor, activitățile și rezultatele, nivelul de realizare a obiectivelor, activitățile de monitorizare și evaluare, modul de funcționare a parteneriatului, produse realizate, modalități de diseminare, dificultăți întâmpinate, impact și sugestii de ameliorare.

Eșantionul analizat

Analiza tuturor rapoartelor de activitate sau de proiecte ar fi fost pe de o parte extrem de consumatoare de resurse (dacă nu imposibilă într-un timp totuși limitat), iar pe de altă parte inutilă, întrucât un număr mai mic de rapoarte aleator selectate ar fi dus la aceleași rezultate. Prin urmare, s-a decis analiza unui număr de rapoarte rezultat prin aplicarea unui pas de eșantionare (stabilit în funcție de dimensiunea fiecărui program sau fiecărei componente).

În cadrul **Programului Comenius**, au fost selectate aleator:

- 45 de rapoarte finale ale parteneriatelor multilaterale care au beneficiat de reînnoiri de 1 an;
- 13 rapoarte ale asistenților Comenius;
- 50 de rapoarte de activitate ale cadrelor didactice care au beneficiat de mobilități de formare continuă.

Pentru **Programul Erasmus**, s-a stabilit un lot de 20 de universități, din cele 52 participante la program (extragere aleatoare). De la fiecare universitate selectată, s-au solicitat 5 rapoarte de activitate ale studenților beneficiari de mobilități de studiu și 2 rapoarte ale cadrelor didactice care au beneficiat de mobilități de predare. Eșantionul rezultat a cuprins:

- 100 de rapoarte individuale ale studenților care au beneficiat de mobilități (întrucât structura acestora a fost relativ standardizată și a inclus mulți itemi cu răspunsuri închise, a fost posibilă prelucrarea statistică a unei părți a rapoartelor);
- 40 de rapoarte de activitate ale cadrelor didactice care au beneficiat de mobilități de predare;
- 20 de rapoarte instituționale ale universităților selectate în eșantion.

În cazul **Programului Grundtvig**, au fost analizate:

- 23 de rapoarte de activitate ale personalului implicat în educația adulților, care a beneficiat de mobilități de formare continuă;
- 12 rapoarte finale ale parteneriatelor pentru învățare (proiecte reînnoite).

Pentru **Programul Leonardo da Vinci**, au fost analizate 32 de rapoarte finale. Dintre acestea, 13 au fost proiecte IVT, 13 proiecte VETPRO și 6 proiecte PLM.

Pentru **Vizitele de studiu – Programul transversal** - au fost parcurse 40 de rapoarte ale beneficiarilor.

Datele din rapoarte au fost completate cu datele statistice puse la dispoziție de coordonatorii de programe din cadrul ANPCDEF.

Cap. IV. Programul de învățare pe tot parcursul vieții – scurtă descriere

Programul de învățare pe tot parcursul vieții a fost lansat de Comisia Europeană pentru perioada 2007-2013, pentru a continua într-o manieră integrată acțiunile sale anterioare în domeniul educației și formării profesionale. Unele dintre componentele programelor Socrates și Leonardo da Vinci se regăsesc în structura actualului program, altele au fost reprojecțate într-o abordare integrată: acțiuni transversale, care includ activități de politică educațională, de diseminare, de utilizare a tehnologiilor informației și comunicării, de învățare a limbilor străine. Prin această restructurare, s-a urmărit flexibilizarea și simplificarea procedurilor administrative și financiare.

Programul de învățare pe tot parcursul vieții este implementat la nivel european și urmărește să contribuie la dezvoltarea societății bazate pe cunoaștere, cu o dezvoltare economică durabilă, la pregătirea de calitate a resurselor umane și la o mai mare coeziune socială.

Programul sprijină cooperarea și comunicarea între sistemele de educație și formare profesională din țările participante, în vederea armonizării și raportării la standarde comune europene, transferului de practici și de expertiză și creșterii calității.

Programul de învățare pe tot parcursul vieții			
Comenius	Erasmus	Leonardo da Vinci	Grundtvig
Învățământ preuniversitar	Învățământ superior	Formare profesională	Educația adulților
Programe transversale Cooperare și inovație în politicile de educație și formare profesională: vizite de studiu pentru experți Predarea și învățarea limbilor străine Tehnologii de informare și comunicare Diseminarea și valorificarea rezultatelor			
Programul Jean Monnet			
Buget total pentru anul 2007, alocat României			18.161.961 Eur

Componentele *Programului de învățare pe tot parcursul vieții*, administrate de Agenția Națională și implementate în anul 2007, sunt descrise și analizate în continuare.

IV.1 Programul sectorial Comenius

Programul Comenius se adresează învățământului preuniversitar, promovând calitatea educației, dimensiunea europeană, învățarea limbilor străine și cooperarea transnațională între școli.

IV.1.1. Structura Programului Comenius

Parteneriatele școlare urmăresc consolidarea dimensiunii europene în educație, prin promovarea activităților de cooperare între școli. Parteneriatele includ o componentă de mobilități ale elevilor și cadrelor didactice. În cadrul acestei acțiuni, sunt derulate proiecte cu durata de până la 2 ani:

- **multilaterale**, implicând cel puțin trei instituții din trei țări diferite, pun accent pe implicarea elevilor în activitățile proiectelor, pe valorificarea parteneriatului în curriculum-ul școlar și pe ameliorarea managementului organizațiilor școlare;
- **bilaterale**, între două instituții din două țări diferite, promovează diversitatea lingvistică în Europa și încurajează folosirea tuturor limbilor țărilor europene.

Proiecte Comenius Regio – în curs de implementare – urmărește dezvoltarea parteneriatelor între organizațiile responsabile pentru diferite aspecte ale educației, cu accent pe cooperarea regională.

Mobilități individuale

- **mobilități ale elevilor**, de scurtă durată, în cadrul parteneriatelor multilaterale sau bilaterale.
- **asistenți Comenius**: studenți sau absolvenți de studii superioare, indiferent de domeniul de studiu, care doresc să devină profesori, pot beneficia de un stagiu de formare cu durata de 3 până la 10 luni, într-o instituție de învățământ preuniversitar din țările participante la *Programul de învățare pe tot parcursul vieții*.
- **formare continuă pentru personalul didactic din învățământul preuniversitar**: stagii într-o altă țară, cu durata de minim 5 zile și maxim 6 săptămâni, care urmăresc participarea la cursuri, plasamente și job-shadowing, participarea la seminarii sau conferințe europene.
- **găzduirea unui Asistent Comenius**: școlile și centrele de educație a adulților pot beneficia de prezența și activitatea unui asistent Comenius, pentru o perioadă cuprinsă între 3 și 10 luni.
- **vizite pregătitoare**: susținerea unităților de învățământ preuniversitar care doresc să dezvolte parteneriate Comenius printr-o vizită la una dintre instituțiile partenere în viitorul proiect sau prin participarea la un seminar de contact.

Proiecte de cooperare multilaterală: parteneriate care urmăresc ameliorarea formării inițiale și continue a cadrelor didactice din învățământul preuniversitar.

Rețele: proiecte de parteneriat multilateral care promovează cooperarea europeană și inovațiile în domenii specifice educației școlare.

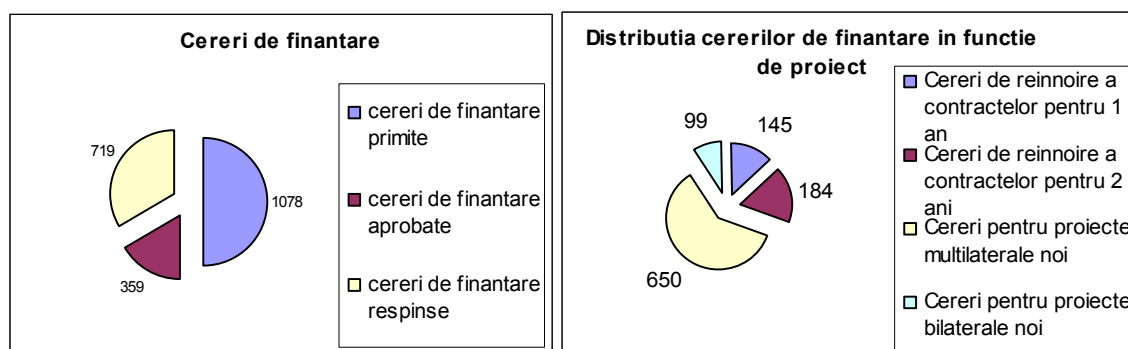
Măsuri acompaniatoare: eTwinning – promovarea parteneriatelor școlare și facilitarea comunicării dintre cadre didactice, prin intermediul unei platforme dedicate.

IV.1.2. Implementarea parteneriatelor Comenius

În anul 2007, au fost primite **1078 de cereri de finanțare** pentru parteneriate Comenius. Dintre acestea, 359 au fost acceptate pentru finanțare, **rata de selecție rezultată fiind de 33.3%**. Motivele respingerii celorlalte cereri au fost, în ordinea descrescătoare a frecvenței lor:

- insuficiența fondurilor (434 de cereri);
- neîndeplinirea criteriilor de eligibilitate (156 de cereri);
- calitatea redusă a proiectului (98 de cereri);
- alte motive (29 de cereri);
- anularea cererilor de finanțare (2 situații).

Dintre cele 1078 de cereri de finanțare primite, cele mai multe (60,3%) au propus proiecte multilaterale noi. În proporții apropiate, au fost depuse cereri de reînnoire a contractelor pentru 2 ani (17%) sau pentru 1 an (13,45%). Ponderea cea mai mică au avut-o cererile pentru proiecte bilaterale noi (9,18%).

Cererile aprobate au vizat, în cea mai mare parte, reînnoirea pentru o perioadă de 1 an unor parteneriate existente (285). Trei sferturi dintre proiectele noi au propus parteneriate multilaterale, iar un sfert, parteneriate bilaterale. Distribuția lor și numărul de mobilități conținut este prezentată în tabelul următor.

Proiecte reînnoite	285	Proiecte noi	74
Proiecte reînnoite, incluzând 2 mobilități	23	Proiecte multilaterale noi, incluzând 4 mobilități	5
Proiecte reînnoite, incluzând 6 mobilități	102	Proiecte multilaterale noi, incluzând 12 mobilități	51
Proiecte reînnoite, incluzând 4 mobilități	30	Proiecte bilaterale noi, incluzând 12 mobilități	8
Proiecte reînnoite, incluzând 12 mobilități	130	Proiecte bilaterale noi, incluzând 25 mobilități	10

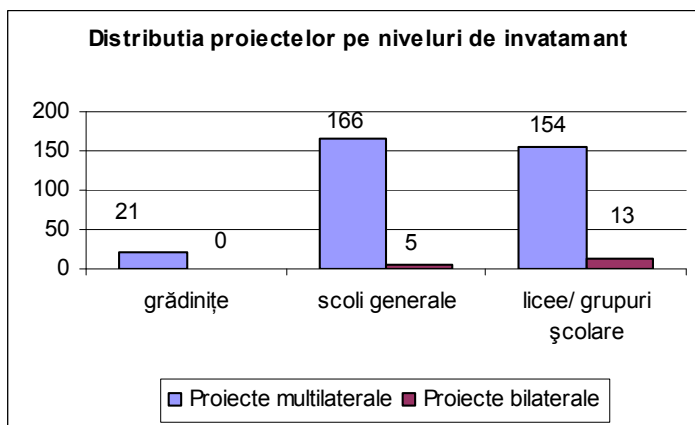
Județele cu cel mai mare număr de cereri depuse sunt: București (83), Iași (74), Bacău (58), Dolj (52), iar cu cele mai puține propuneri de proiecte: Bistrița-Năsăud (7), Călărași (7), Tulcea (6), Vrancea (4). **Județele cu cel mai mare număr de cereri aprobate:** București (32), Cluj (30), Iași (28), Vaslui (25).

Distribuția cererilor de finanțare pe județe

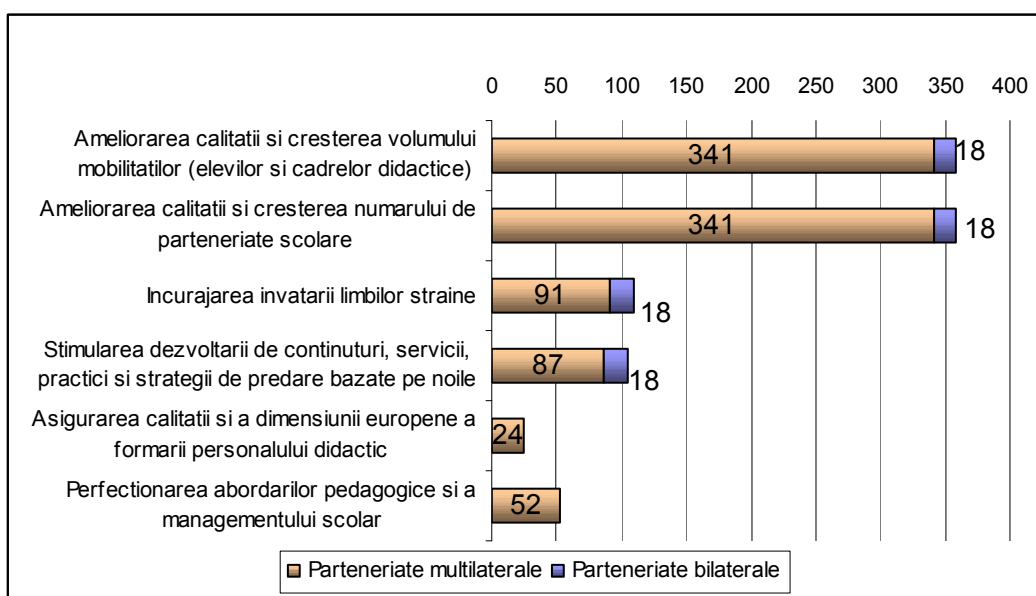
Județ	Parteneriate multilaterale		Parteneriate bilaterale	
	Cereri primite	Cereri aprobate	Cereri primite	Cereri aprobate
Alba	15	4	2	1
Arad	20	3	1	0
Argeș	9	4	1	0
Bacău	48	9	10	1
Bihor	23	11	3	0
Bistrița-Năsăud	6	1	1	0
Botoșani	22	11	2	1
Brașov	22	7	2	0
Brăila	24	6	2	0
Buzău	16	6	4	1
Caraș-Severin	11	5	3	0
Călărași	7	5	0	0
Cluj	47	30	1	0
Constanța	27	5	2	1
Covasna	8	1	1	0
Dâmbovița	27	10	5	1
Dolj	48	11	4	0
Galați	26	2	2	0
Giurgiu	11	7	0	0
Gorj	23	7	3	0
Harghita	18	1	1	0
Hunedoara	35	14	7	1
Ialomița	8	0	2	1
Iași	70	27	4	1
Ilfov	17	3	0	0
Maramureș	18	9	0	0
Mehedinți	14	5	0	0
Mureș	9	1	3	1
Neamț	23	8	0	0
Olt	12	5	2	0
Prahova	23	8	2	0
Satu Mare	19	11	1	0
Sălaj	23	5	4	2
Sibiu	31	8	3	0
Suceava	34	14	3	2
Teleorman	13	3	2	0
Timiș	21	8	4	0
Tulcea	5	1	1	0
Vaslui	39	24	1	1
Vâlcea	26	9	4	1
Vrancea	4	2	0	0
București	77	30	6	2
Total	979	341	99	18

Cele mai bune rate de selecție au fost înregistrate de județele: Călărași (71,43%), Giurgiu (63,64%), Cluj și Vaslui (62,5%), Satu-Mare (55%), Maramureș, Vrancea și Botoșani (50%).

În funcție de nivelul de învățământ, instituțiile de învățământ secundar superior dețin cea mai mare pondere, urmate de școlile generale. Distribuția este parțial justificată, întrucât mobilitățile – componentă a parteneriatelor, sunt mai ușor de organizat cu elevi mai mari.

Obiectivele specifice ale Programului Comenius vizate de majoritatea parteneriatelor multilaterale sau bilaterale se referă la ameliorarea calității și creșterea volumului mobilităților și parteneriatelor școlare. Mai puține proiecte se concentrează în mod direct pe calitatea activității pedagogice și a managementului școlar, pe asigurarea calității și a dimensiunii europene a formării personalului didactic. Deși aceste obiective nu sunt „ținta directă” a parteneriatelor, ele sunt implicite activităților de cooperare transnațională între școli. Datele culese din rapoartele finale ale proiectelor demonstrează valoarea lor în raport cu modernizarea practicilor didactice, a managementului școlar și dezvoltării profesionale a cadrelor didactice.

Pentru a culege informații detaliate legate de implementarea parteneriatelor, au fost analizate 45 de rapoarte finale. Cele mai multe proiecte analizate au fost implementate de instituții de învățământ secundar superior (licee, grupuri școlare sau colegii - 24), urmate de școli generale (15), grădinițe (5) și o școală de arte și meserii.

Obiectivele urmărite de proiectele multilaterale analizate sunt variate și complexe. Conform rapoartelor finale, acestea au fost transpuse în rezultate în foarte mare măsură, **nivelul mediu de realizare a obiectivelor fiind de 4,44**, pe o scala de la 1 la 5, unde 5 este valoarea maximă corespunzând realizării totale a obiectivelor propuse. Astfel, obiectivele /rezultatele se centrează pe următoarele aspecte:

- **dialogul intercultural:** conștientizarea diferențelor și asemănarilor culturale, prezentarea unor elemente ale culturii și tradițiilor românești, responsabilizarea elevilor cu privire la patrimoniul cultural național și european;
- **comunicarea și colaborarea la nivelul școlii:** atitudini favorabile cooperării, competențe de lucru în echipă, sentimentul proprietății asupra rezultatelor proiectelor;
- **modernizarea procesului didactic:** familiarizarea cu noi metode de predare, noi metode de evaluare, elaborarea de materiale didactice pentru cursuri opționale, organizarea unor activități extracurriculare relevante și atractive, dezvoltarea bibliotecii ca loc de utilizare a documentelor, ca laborator de activități și ca centru de documentare;
- **TIC în educație:** competențe de utilizare a tehnologiei informației și comunicării și de valorificare în scop educațional, dezvoltarea unor aplicații utile în activitatea didactică și în parteneriatele cu comunitatea etc.;
- abordarea **noilor conținuturi ale educației:** educație pentru mediu, educație interculturală, educație pentru dezvoltare durabilă etc.;
- **transferul bunelor practici** între școlile partenere;
- **dezvoltarea personală a participanților:** competențe de comunicare socială și într-o limbă străină, lărgirea orizontului cultural și stimularea interesului pentru noi cunoștințe și experiențe, dezvoltarea unor abilități estetice și a creativității;
- **accesul la educație** pentru elevii dezavantajați socio-economic;
- **promovarea valorilor în educație:** democrația, drepturile omului, toleranța între națiuni, respectul de sine și pentru ceilalți, solidaritatea, combaterea rasismului, xenofobiei și promovarea cooperării între oameni, egalitatea de șanse;
- **comunicarea și colaborarea dintre școală și alte instituții** (inclusiv comunitatea locală).

Funcționarea parteneriatelor

Școlile partenere și-au împărțit sarcinile, au negociat rolurile și, în general, nu s-au semnalat probleme de comunicare sau de colaborare. Unele probleme au derivat din diferențele între așteptări și situații reale (unii parteneri au tratat superficial sarcinile de lucru, alții au răspuns greu la mesaje etc.).

Comunicarea s-a realizat prin mijloace diverse (e-mail, skype, video-conferințe, telefon etc.), iar unele școli au folosit pentru colaborare spațiul securizat de pe platforma eTwinning.

„Comunicarea s-a realizat în mod activ prin e-mail, instant messenger, telefon, fax. Ne-am împărtășit experiența și am făcut schimb de materiale prin email, pe grupul Yahoo al proiectului, prin intermediul poștei clasice și la întâlnirile de proiect. Toate instituțiile implicate au avut de organizat aceleași activități în aceeași perioadă de timp, și-au monitorizat propriile activități, deci toate instituțiile au fost implicate în mod egal.” (Colegiul Național de Informatică „Matei Basarab”, Râmnicu Vâlcea)

Atmosfera de lucru a fost pozitivă, bazată pe încredere și pe respect reciproc. **Multe parteneriate s-au dovedit durabile și și-au diversificat conținutul.**

„Comunicarea și colaborarea au fost lărgite și în afara activităților de proiect între instituțiile partenere prin schimburi de elevi pentru training vocațional și mobilități individuale pentru elevi (între liceul finlandez și cel german, între liceul Italian și cel german). Acest gen de activități întăresc faptul că a existat între noi o foarte bună colaborare și comunicare care

depășește în final granițele geografice și limitările de orice fel.” (Liceul cu Program Sportiv, Roman)

Limbile folosite cel mai des au fost engleza, franceza, italiana și spaniola, însă partenerii au învățat, în general, expresii uzuale din limbile țărilor participante (de ex., finlandeză, greacă, română, turcă, cipriotă, letonă etc.).

Monitorizarea proiectelor s-a realizat prin comunicarea permanentă dintre parteneri, în mod direct, în cadrul întâlnirilor de proiect, ori prin intermediul tehnologiilor (email, forum, listă de discuții etc.), prin chestionare completate de participanți, prin analiza rapoartelor de activitate, observarea implementării activităților proiectului, prin discuții și prin jurnale de proiect.

Diseminarea rezultatelor proiectelor, la mai multe niveluri, a cuprins o gamă variată de activități:

- **la nivelul școlii:** panouri informative, întâlniri ale cadrelor didactice, comitetului de părinți, lecții demonstrative, pliante, portofoliu ilustrativ, album foto, realizarea unui cabinet Comenius;
- **la nivel județean:** cercuri pedagogice, comisii metodice, expoziții, evenimente organizate de ISJ sau CCD, conferințe, târguri educaționale etc.;
- **la nivel național:** sesiuni organizate de ANPCDEFP, conferințe, concursuri („*Elevii școlii noastre au obținut locul I la etapa județeană și mențiune la etapa națională a concursului „Made for Europe”, acest lucru având un ecou favorabil pe plan local și constituind un exemplu de bune practici.*”, Grup Școlar Industrial Auto, Drobeta Turnu Severin);
- **prin presa locală:** articole în presă, comunicate de presă, emisiuni la posturi radio locale;
- **utilizând internetul:** pagina web, filme de prezentare, articole pe situri educaționale etc.

Dificultăți întâmpinate în procesul de implementare

Deși nu au fost semnalate probleme majore care să fi afectat implementarea proiectelor, unele rapoarte menționează **insuficiența fondurilor și comunicarea uneori dificilă cu partenerii**. Rareori au apărut probleme din cauza lipsei timpului pentru lucrul la proiect, cunoașterii insuficiente a limbilor străine, întârzierii contractării/ plății grantului, supraîncărcării cadrelor didactice cu sarcini administrative, altor probleme organizatorice (retragerea unor parteneri, schimbarea coordonatorului, imposibilitatea de a găsi sponsori, părinți care se temeau să-și lase copiii să participe la mobilități din cauza stereotipurilor pe care străinii le au în raport cu românii etc.).

Sugestii sau recomandări ale participanților la proiecte

Valorificând experiența acumulată și cunoscând posibilele constrângeri ce pot apărea în procesul de implementare, cadrele didactice au formulat câteva sugestii pentru ameliorarea activității în parteneriate viitoare:

- valorizarea activității din cadrul proiectelor, în procesul de evaluare a cadrelor didactice („*Propunem ca pentru fiecare profesor implicat în astfel de proiecte Comenius să se acorde un număr minim de credite transferabile care pot fi recunoscute de M.E.C.T. și care demonstrează că profesorii și-au dezvoltat noi competențe.*” - Liceul cu program sportiv, Roman);

- degrevarea de un număr de ore din norma didactică pentru responsabilii de proiecte;
- înființarea unei rețele de școli europene ce derulează proiecte europene
- diversificarea tematicii proiectelor, astfel încât să țină seama de specificul fiecărei instituții, de nevoile reale ale acesteia;
- construirea unor baze de date cu școlile care au derulat cu responsabilitate proiecte, în vederea facilitării găsirii de parteneri pentru proiecte viitoare;
- acordarea posibilității școlilor de a trimite mai multe proiecte spre finanțare, din care să fie selectate cele mai bune;
- acordarea unor granturi mai mari, astfel ca toți elevii care participă la proiect să poată beneficia de mobilități.

În ceea ce privește procedurile de contractare și de raportare, opiniile diferă: unele școli susțin că e nevoie ca acestea să fie mai simple, în timp ce altele remarcă: „*Deja s-au îmbunătățit foarte multe în legătură cu proiectele de parteneriat școlar în ultimul an, comparativ cu primul an când am început proiectul; de exemplu, în ceea ce privește grantul sau documentele financiare, am observat o simplificare semnificativă a procedurilor.*” (Grup Școlar Industrial Energetic, Ploiești)

Referitor la **managementul Programului Comenius**, majoritatea școlilor au formulat aprecieri asupra modului de gestionare a parteneriatelor de către ANPCDEFP și au menționat primirea de sprijin permanent.

„*Considerăm că în ultimul timp s-a îmbunătățit mult atât oportunitatea de a participa la aceste acțiuni, cât și modalitatea de a monitoriza, îndruma echipele care se angajează într-un astfel de demers. Există o comunicare foarte bună între noi, ca beneficiari ai acestor proiecte și echipa ANPCDEFP, suntem bine călăuziți în ceea ce avem de realizat.*” (Școala cu clasele I – VIII nr. 7, Brașov)

Rezultate și impact

Școlile participante la parteneriate Comenius identifică mai multe niveluri de impact ale proiectelor desfășurate.

La nivelul elevilor, efectele principale au vizat creșterea motivației pentru învățare, pentru cunoașterea culturii naționale și a altor țări, pentru noi experiențe. În al doilea rând, elevii participanți la proiectele Comenius au dobândit mai multă încredere în sine și și-au perfecționat competențele lingvistice. Au învățat să comunice cu ceilalți, să relaționeze, să aibă spirit de echipă și să coopereze.

„*Lucrând la acest proiect, elevii și-au îmbogățit cunoștințele despre istoria, cultura și geografia Europei, îndeosebi despre țările implicate în proiect. Au aflat lucruri noi despre viața școlară, socială și economică a altor țări, prin discuțiile cu colegi din instituțiile partenere, prin documentare online sau din alte surse.*” (G.Ș. Tehnic, Tg. Frumos)

La nivelul cadrelor didactice, cele mai importante elemente de impact s-au situat în aria competențelor de comunicare socială și într-o limbă străină, a cunoștințelor despre țările și cultura partenerilor. Rezultate semnificative s-au înregistrat în utilizarea noilor tehnologii pentru comunicare și pentru educație. Cadrele didactice au avut ocazia unor schimburi de experiență, de idei și de informații pe teme didactice și manageriale. Prin

experiența acestor parteneriate, a rezultatelor și experiențelor pe care le-au generat, cadrele didactice au devenit mai receptive față de noi proiecte.

Ca efect indirect al parteneriatelor, **„unii profesori au fost motivați chiar să urmeze cursuri de limbă și de informatică, pentru a putea face față sarcinilor din proiect”**. (G.Șc. Ind. Transporturi Căi Ferate Arad).

Posibilitatea de a cunoaște și compara sisteme de învățământ europene și moduri de predare a determinat **creșterea gradului de încredere în sistemul românesc de învățământ** în rândul elevilor și cadrelor didactice.

*„Personalitatea profesorilor a suferit modificări în sensul sensibilizării lor la ce este diferit, au înțeles rolul deosebit pe care îl au ca dascăli și și-au însușit metode noi de transmitere a mesajelor educative, s-au bucurat când colegii străini **au găsit și la noi modele demne de preluat.**” (Școala nr. 1, „Theodor Darie”, Câmpulung Moldovenesc)*

La nivelul instituțiilor școlare, parteneriatele Comenius au intensificat colaborarea dintre cadrele didactice și au determinat conducerea școlii să susțină și să ofere sprijin în derularea proiectelor. Cu alte cuvinte au contribuit la **ameliorarea culturii organizaționale a instituțiilor de învățământ**. De asemenea, au indus schimbări în politica de învățare a limbilor străine. Într-o măsură mai mică, au determinat modificări în organizarea școlii și a curriculumului. Școlile au conștientizat importanța proiectelor pentru creșterea prestigiului lor și pentru promovarea imaginii instituționale.

La nivelul comunității, impactul proiectelor Comenius s-a transpus în creșterea implicării părinților în viața școlii. Școlile participante sunt mai receptive spre colaborarea cu alte școli sau cu instituții din comunitate.

„Părinții au fost foarte interesați de proiect, fiind conștienți că îi ajută pe elevi să-și formeze noi competențe utile pentru integrarea în viața socială.” (G.S. "A Saligny", Brăila)

„De asemenea, Teatrul Tineretului din Piatra Neamț ne-a sprijinit pentru punerea în scenă a piesei de teatru care a fost prezentată la festival. Societățile comerciale cu care colaborează școala și Comitetul de părinți au sprijinit echipa de proiect pentru confecționarea costumelor.” (Grupul școlar „Dimitrie Leonida”, Piatra Neamț)

IV.1.3. Vizite pregătitoare

Vizitele pregătitoare au însumat, în anul 2007, 145 de candidaturi, 65 dintre acestea fiind finanțate. Rata de selecție rezultată este de 44,8%.

Număr de candidaturi	primite	finanțate	Număr de persoane care au participat la activități pregătitoare
Pentru dezvoltarea de parteneriate	80	25	32
Seminarii de contact	65	40	40
Total	145	65	72

Numărul de persoane care au beneficiat de finanțarea participării la activități pregătitoare – vizite la instituțiile viitoare partenerie sau seminarii de contact – a fost de 72.

Distribuția candidaturilor finanțate, pe nivel de învățământ	
Preșcolar	7
Scoli generale	32
Instituții de învățământ secundar superior	26
Distribuția candidaturilor finanțate pe tip de școală	
Scoli generale, grădinițe, licee teoretice	47
Licee tehnologice sau vocaționale, scoli de arte și meserii	15
Scoli speciale	3

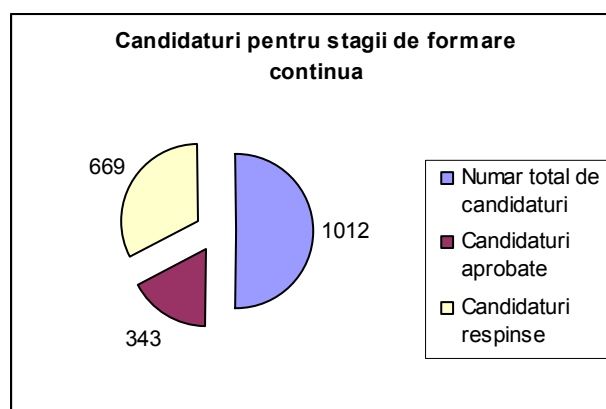
IV.1.4. Formare continuă pentru personalul didactic din învățământul preuniversitar

Anul 2007 a înregistrat 1012 candidaturi ale cadrelor didactice pentru a participa la cursuri de formare continuă. Rata de selecție a fost de 33,9%.

Motivele respingerii au constat în:

- neîndeplinirea criteriilor de eligibilitate (38%)
- calitatea redusă a candidaturilor (44%);
- insuficiența fondurilor (16%);
- cereri anulate (2%).

Județele care au înregistrat cel mai mare număr de candidaturi au fost: București (128), Dolj (80), Dâmbovița (76), Bacău (51), iar cele cu cel mai mic număr: Călărași, Covasna, Ialomița (fiecare câte 5 candidaturi).

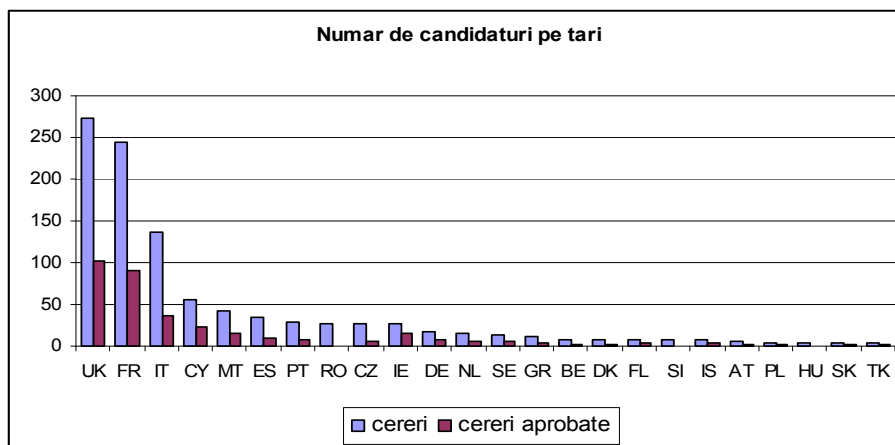

Cel mai mare număr de candidaturi selectate pentru finanțare a fost în: București (40), Dâmbovița (31), Dolj (28), Gorj (26), iar cel mai mic: Constanța (0), Bistrița-Năsăud, Brașov, Mureș (1), Călărași și Ialomița (2).

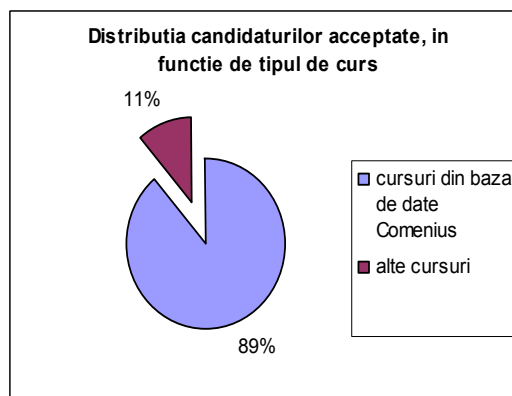
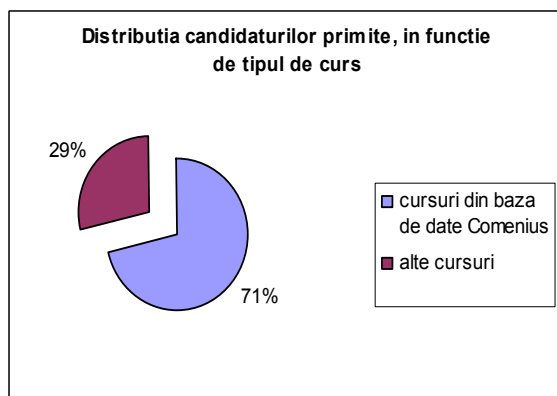
Cea mai bună rată de selecție au obținut-o județele: Arad (50%), Covasna (60%), Gorj (53%), Tulcea (57%), Vaslui (55,6%), iar cea mai mică rată: Constanța (0%), Mureș (9%), Brașov (11%), Hunedoara (15%).

Țările pentru care s-au orientat cele mai multe candidaturi au fost:

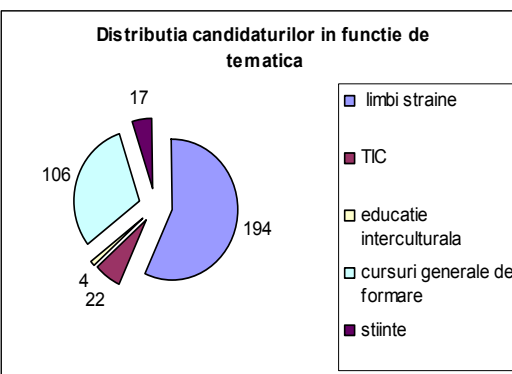
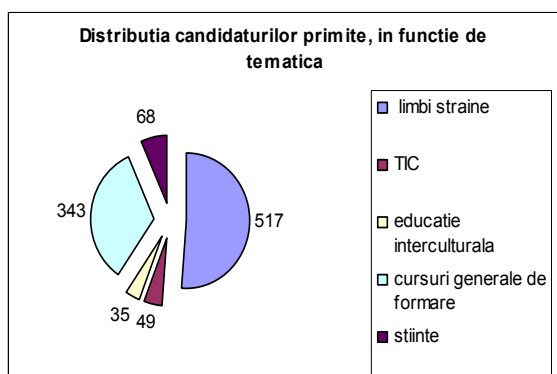
- Marea Britanie (274);
- Franța (244);
- Italia (136);
- Cipru (56);
- Malta (43);
- Spania (35).

În cadrul acestei componente a Programului Comenius, cadrele didactice pot alege să candideze pentru un curs inclus în Catalogul cursurilor Comenius sau pentru un alt curs ales de ei. În funcție de acest criteriu de analiză, ponderea cea mai mare au avut-o cursurile din baza de date Comenius, ocupând aproape două treimi din candidaturi și peste trei sferturi din candidaturile selectate pentru finanțare.

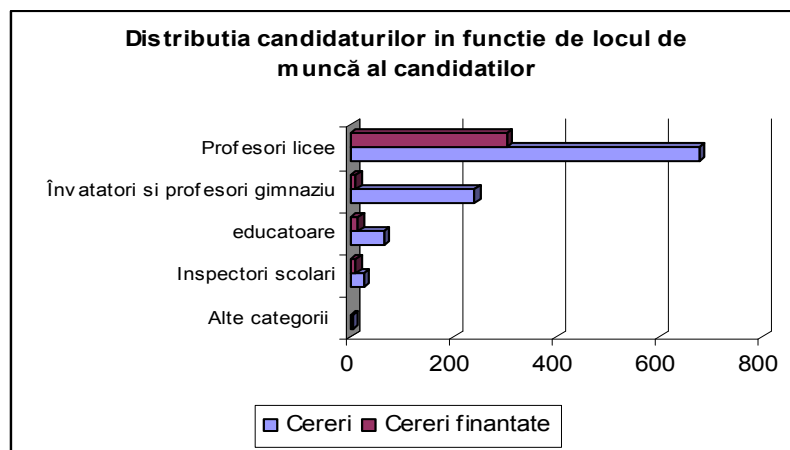

După tematica activităților de formare, cea mai mare pondere o au cursurile de metodică limbilor străine.

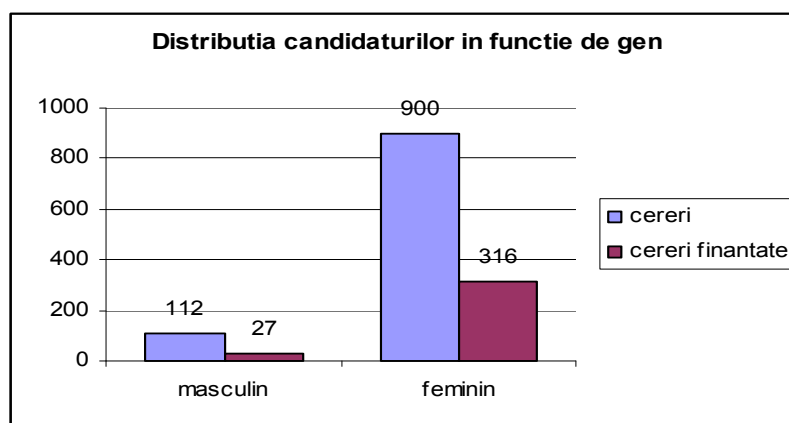
Limbile de lucru pentru activitățile de formare continuă finanțate au fost: engleză (247), franceză (90), germană (3), italiană (2), spaniolă (1).

În funcție de nivelul de învățământ la care activează, **ponderea cea mai mare o au cadrele didactice din învățământul secundar superior**, atât în ceea privește numărul de cereri depuse, cât și numărul de cereri aprobate.

Unul dintre participanții la activități de formare a fost o persoană cu dizabilități.

În funcție de gen, ponderea mai mare o au cadrele didactice femei, pe fondul unui dezechilibru de gen existent în învățământul preuniversitar din țara noastră (conform datelor Institutului Național de Statistică, ponderea femeilor în învățământul primar și gimnazial era, în anul 2005, de 75,5%, iar în învățământul liceal de 64,1%).

Bugetul total alocat acestei componente a Programului Comenius a fost de 545.873,00 Euro, detaliat în tabelul de mai jos.

FONDURI ALOCATE PENTRU CANDIDATURILE SELECTATE	
Costul mediu alocat grant-ului total	€ 1100,00
Costul mediu pentru transport	€ 267,00
Costul mediu al subzistenței	€ 831,00
Costul mediu al pregătirii lingvistice	€ 15,00
Costul mediu al taxelor de curs	€ 453,00
TOTAL	€ 545.873

Desfășurarea activităților de formare continuă

Rapoartele de activitate ale beneficiarilor de mobilități de formare au arătat modul în care aceștia și-au pregătit participarea la cursuri. Astfel, au fost parcurse patru categorii de activități:

- **documentare** - utilizând cel mai des internetul - cu privire la țara/regiunea/localitatea în care se ținea cursul și la instituția organizatoare („După confirmarea participării, am început să primesc săptămânal un buletin informativ de la instituția organizatoare a cursului, cuprinzând informații din media locală, ajutându-mă să mă familiarizez cu evenimentele și cu locul în care urma să petrec trei săptămâni. Am primit și exerciții de limba engleză, foarte utile de folosit în clasă.”, D. St. Clair, București);
- pregătirea unor **prezentări** ale țării și localității de domiciliu, ale școlii și sistemului românesc de învățământ; pregătirea unui portofoliu al activității didactice; strângerea unor materiale informative (pliante, albume etc.);
- **comunicarea cu organizatorii și rezolvarea sarcinilor de lucru anterioare cursului** (prezentarea proprie pe siturile cursurilor, parcurgerea materialelor de documentare etc.) – „La cererea organizatorilor, am pregătit o prezentare Power Point a școlii din care provin, însoțită de imagini din orașul meu, precum și o scurtă prezentare a sistemului de învățământ românesc și a programelor școlare de matematică”, profesor, Gr.Șc. Ind. Materiale de Construcții, Tg. Jiu;
- **pregătirea lingvistică** („Pentru a-mi îmbunătăți comunicarea în limba engleză, am citit câteva cărți în această limbă și am comunicat cu un voluntar din Statele Unite, care predă ore de engleză în școala noastră”, profesor, Liceul de Arte „Bălașa Doamna”, Târgoviște).

Modul de organizare a activităților de formare

Participanții au subliniat caracterul interactiv al formării și varietatea de activități: prelegeri urmate de discuții sau aplicații, observarea unor activități de predare-învățare în mod direct sau vizionarea unor filme și analizarea situațiilor de predare prezentate, dezbateri, prezentări de grup, exerciții, proiecte, vizite la școli, excursii tematice etc.

"Timpul trecea foarte repede, deoarece informațiile și noutățile prezentate ne stârneau curiozitatea, iar metodele moderne utilizate de profesor ne dădeau un sentiment de siguranță de sine și de valorizare a competențelor noastre. Interesantă era și încurajarea exprimării opiniei." (M. Gridan, Sc. Bolbosi)

La fiecare activitate, participanții primeau materiale suport care facilitau concentrarea și lucrul în echipă.

„Discuțiile individuale și de grup au condus la realizarea unei atmosfere de lucru constructivă și eficientă. Prezentarea specificului național, a caracteristicilor școlilor noastre, a asemănarilor și diferențelor dintre țări au dus nu numai la o mai bună cunoaștere a realităților țărilor participanților, dar și la o apropiere reală și la stabilirea unor relații de prietenie. „ (E. L. Vasile, jud Cluj)

Diseminarea experienței de formare

Cadrele didactice conștientizează importanța diseminării nu numai a propriei experiențe, ci și a oportunităților oferite de Programul Comenius, astfel încât și alți colegi să poată beneficia de o experiență asemănătoare. Cele mai des menționate activități de diseminare sunt:

- comisii și cercuri metodice la nivel de județ sau interșcolare;
- articole în presa locală;
- cercuri pe discipline, lecții demonstrative;
- postarea unor materiale de curs pe situri educaționale din țară;
- expoziție de fotografii;
- proiectarea unor discipline opționale.

Dificultăți

Cei mai mulți dintre profesori nu au întâmpinat dificultăți semnificative. Unul dintre participanți a semnalat programul foarte încărcat (*„În unele momente ale stagiului, m-am simțit supusă unui stres psihologic, deoarece cursul presupunea concentrarea pe propriile conflicte interioare și emoții, pentru un timp prea îndelungat pe zi. Timp de 14 zile, am lucrat de la 9 dimineața până la 9 seara și am avut trei după-amieze libere. Deși apreciez în mod deosebit calitatea cursului, consider că un program mai rarefiat, care să ofere timp pentru reflecție, ar fi fost binevenit.”* (A. Peca, jud. Cluj). Un cadru didactic a fost nevoit să schimbe stagiul din cauza anulării cursului de către organizatori, iar un altul s-a confruntat cu furtul actelor în aeroport, proces care a determinat o serie de proceduri birocratice.

Evaluarea activității de formare este, în general, foarte bună. Sugestiile de ameliorare au vizat:

- cooptarea mai multor universități în organizarea cursurilor ar putea crește calitatea cursurilor și valoarea certificatului;
- durata mai lungă a stagiilor de formare și finanțarea mai bună și fără diferențe între participanții din diferite țări;
- mai multe cursuri pe teme de actualitate, adaptate realităților cu care se confruntă profesorii;
- o evaluare riguroasă a cursurilor, pe baza fișelor de evaluare completate de participanți.

Managementul componentei de formare continuă

„Apreciez managementul acestor activități care oferă șanse egale celor care doresc să descopere experiențe didactice noi, să cunoască mai mult și să se implice în rezolvarea unor probleme ale educației. Cursurile de formare m-au sprijinit atât pe plan profesional, cât și ca cetățean european, capabil să-și raporteze experiența la adevăratele valori culturale, spirituale și materiale.” (prof. Aurora Solomon, Șc. „Diaconu Coresi”, Dâmbovița)

Impactul activităților de formare asupra cadrelor didactice participante

În ordinea descrescătoare a frecvenței menționării lor în rapoartele de activitate, elementele care ilustrează impactul activităților de formare sunt:

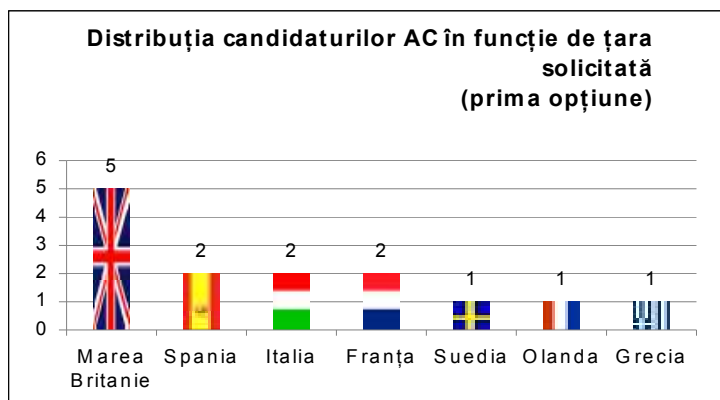
- **accesul la o gamă variată de materiale și familiarizarea cu noi metode de predare**, cu noi abordări didactice („*În opinia mea, activitățile de formare Comenius au rolul de a crea noi perspective în abordarea învățării pe toată durata vieții, prin tipuri variate de activități*”, prof. Aurora Solomon, Șc. „Diaconu Coresi”, Dâmbovița; „*Am învățat cum sunt respectate diferențele culturale și de învățare ale elevilor și mi-aș dori ca și profesorii români să folosească astfel de strategii*” -Maria Gridan, Sc. Bolbosi);
- **reflecția critică asupra modului/ metodelor de predare** („*Cursul a permis participanților să își prezinte propriile metode și stiluri de predare și a fost un bun prilej de autoevaluare și de schimb de idei.*”, C. Ducu, L. T. „Sf. Nicolae”);
- cunoașterea altor culturi și dialogul cu colegi din alte țări; **experiența de a lucra într-un mediu intercultural** („*Varietatea culturală și religioasă a participanților la curs a făcut ca acesta să fie foarte dinamic, atractiv și eficient*” -A.M. Prundeanu, Mehedinți; „*Am avut șansa de a cunoaște colegi din diferite țări și să aflu în mod direct informații despre sistemul lor de învățământ, despre activitatea lor, despre bucuriile și tristețile lor.*” – A.D. Drăgușin, jud. Brăila;
- **promovarea dimensiunii europene în activitatea școlii;**
- **creșterea motivației pentru a participa la formări viitoare;**
- încrederea în **noi metode de evaluare**, în competențele formate la școală, în alte modalități informale de învățare;
- încrederea în **noi mecanisme de finanțare europene** pentru proiecte școlare;
- familiarizarea cu noi tehnici de motivare a elevilor pentru învățare („*Pentru mine, personal, acest stagiu a avut o contribuție imensă la formarea mea ca profesor și ca om. Am câpătat mai multă încredere în mine, simt că sunt un profesor mai bun și simt că pot dărui mai mult elevilor, colegilor și celorlalte persoane cu care interacționez*” - M.M. Păun, Sc. nr. 1, Copăceni);
- deschiderea unor **noi perspective în carieră** („*Stagiul a răspuns și unor nevoi personale: convingerea că orice experiență înseamnă cunoaștere, dorința de a da un impuls carierei mele didactice, prin noi experiențe prin care să evit rutina profesională*” - prof. Aurora Solomon, Șc. „Diaconu Coresi”, Dâmbovița);
- dezvoltarea capacității de **proiectare a unor discipline opționale**, pentru diversificarea curriculumului din școală.

Toți profesorii participanți **recomandă și altor cadre didactice să participe** la activitățile de formare continuă Comenius: „***Timp de o săptămână, profesori și elevi, am vorbit aceeași limbă: cea a educației.***” (profesor, Șc. „Diaconu Coresi”, Dâmbovița)

IV.1.5. Asistenți Comenius

În anul 2007, au fost primite 22 de candidaturi pentru asistenți Comenius, 14 dintre acestea fiind aprobate, înregistrându-se astfel o rată de selecție foarte ridicată – 63,6%.

Țara cel mai des solicitată ca destinație a stagiului a fost Marea Britanie.

Limba engleză constituie și disciplina preferată de cei mai mulți dintre candidați (6), pentru a fi predată, urmată de limba franceză (4). Celelalte 4 candidaturi acceptate s-au distribuit câte una pe disciplină: limba română, etică/educație religioasă, limba maternă și educație tehnologică.

În ceea ce privește limba de predare, cei mai mulți asistenți au optat pentru limba engleză (6) și limba franceză (5). Alte limbi de predare au fost: limba suedeză (1), limba italiană (1) și limba română (1).

Bugetul alocat acestei componente a Programului Comenius a fost de 105.060 Euro, distribuit pentru transport, subzistență și cursuri de familiarizare /adaptare.

FONDURI ALOCATE PENTRU ASISTENȚII COMENIUS	
Costul mediu alocat grant-ului total	€ 6.700,00
Costul mediu alocat transportului	€ 500,00
Costul contribuției medii pentru participarea la seminarul de inducție	€ 200,00
Costul mediu alocat pregătirii lingvistice	€ 0,00
Costul mediu alocat formării CLIL	€ 0,00
Cost mediu pentru viză	€ 0,00
TOTAL	€ 105.060

Pentru a găzdui un asistent Comenius, 62 de instituții de învățământ preuniversitar sau de educație a adulților au depus candidaturi, 10 dintre ele fiind acceptate.

Pregătirea beneficiarilor anterioară începerii stagiului

După confirmarea participării, candidații au căutat informații despre de sistemul de învățământ din țara gazdă, despre tradițiile, obiceiurile, problemele politice existente la nivelul acesteia etc., s-au documentat cu privire la orașul și școala în care urmau să-și desfășoare activitatea pe parcursul mai multor luni. De asemenea, au fost preocupați de perfecționarea competențelor de comunicare în limbi străine, fie prin cursuri, fie învățând singuri, cu ajutorul diverselor mijloace (emisiuni, dicționare, cărți). Candidații au

participat la seminarul organizat de ANPCDEFP și au căutat informații despre Programul Comenius, ca parte a *Programului de învățare pe tot parcursul vieții*.

Toți candidații au luat legătura, prin e-mail, cu școala gazdă pentru a afla care sunt lucrurile de care sunt interesați elevii și cadrele didactice ale acesteia. În urma acestor discuții, au pregătit materiale despre România (hărți, prezentări Power Point ale unor obiective turistice, cărți, manuale, articole legate de tradițiile specifice românești, modele de proiecte de lecții etc.).

Sprijin pe durata stagiului

Școlile gazdă s-au ocupat de găsirea unui loc de cazare pentru asistenți, de facilitarea adaptării și integrării în școală și în comunitate.

Activități întreprinse în cursul stagiului

Sarcinile au fost planificate pe baza obiectivelor și activităților propuse în formularul de candidatură. Aceste pot fi grupate în:

- **sarcini curriculare:** predarea lecțiilor de limba engleză, de limba franceză, de matematică sau de română (cultură, civilizație, limbă, promovarea culturii și imaginii României); pregătirea orelor; pregătirea materialului pentru anumite cursuri, teste; corectarea testelor, evaluări în concursuri școlare; suplinirea profesorilor care nu erau la școală din diferite motive;
- **sarcini extracurriculare:** participarea la ședințele Consiliului administrativ, participarea la diverse seminarii sau conferințe susținute în țara gazdă, la spectacolele organizate de școală, expoziții, cursuri de orientare în spațiu; traducerea documentelor oficiale ale școlii în limba română pentru a putea fi înțelese de părinții români; implicarea în proiecte Comenius;
- **proiecte europene:** parteneriate Comenius, proiecte de mobilitate Leonardo da Vinci etc.

„La început, sarcina mea a fost de a asista profesorul de limba engleză la ore. [...] Mai târziu, am avut posibilitatea de a preda la clase.” (S. Marica)

Pe durata perioadei de asistență, jumătate dintre asistenți au fost puși în situația de a lucra cu copii care aveau probleme de învățare: copii cu dificultăți de învățare a limbii engleze care sufereau de ADHD, copii autiști, copii cu sindrom Down sau care aveau un ritm mai lent de învățare.

„Câțiva copii aveau dificultăți de învățare precum dislexia, prin urmare, aveau nevoie de mai multe explicații și de mai mult exercițiu atât pentru exercițiile orale cât și pentru cele scrise.” (I. Matu)

Evaluarea asistenților de către mentori

Evaluarea, de către mentor, a activității asistentului s-a realizat prin discuții legate de activitatea la clasă și de efectul acesteia asupra elevilor; discuții despre problemele întâmpinate. În unele cazuri, s-a recurs la completarea unui raport de evaluare a perioadei de asistență. În urma acestei evaluări, asistenții au reușit să-și fixeze sau să își ajusteze programul, au înțeles că, în cazul predării unei limbi străine, accentul trebuie pus pe comunicare. În unele cazuri, au fost îndrumați să realizeze activități bazate pe citit, în vederea îmbunătățirii pronunției copiilor. Evaluarea a ridicat pentru câțiva asistenți

semne de întrebare, criteriile nefiind întotdeauna clare sau la fel înțelese și de evaluator și de evaluat.

Impactul stagiilor asistenților Comenius

Competențe pedagogice. Asistenții s-au familiarizat cu strategii de organizare a clasei de elevi, au învățat noi modalități de îndrumare și de motivare a elevilor, au avut posibilitatea de a pune în practică ideile personale privind modul de desfășurare a activității cu elevii și de a utiliza metode activ-participative. Tot în urma activității la clasă, asistenții și-au îmbunătățit competențele de utilizare TIC, au deprins tehnici creative și metode inovative de lucru cu elevii. S-au familiarizat cu practici variate de predare, de dirijare a comunicării cu elevii. Au conștientizat faptul că metodele de predare trebuie alese în funcție de clasă sau de nivelul elevilor, că este necesară utilizarea unui material didactic bogat pentru a face ora mai interesantă, că la sfârșitul lecției elevii au nevoie de feed-back din partea cadrului didactic și mai ales, au învățat că este nevoie de multă răbdare în relația cu elevii.

Asistenții au avut posibilitatea de a cunoaște îndeaproape un alt sistem de învățământ și de a observa anumite caracteristici precum:

- centrarea pe elev;
- atmosfera relaxată în școli;
- responsabilizarea elevilor prin acordarea posibilității de a-și organiza singuri diferite activități extracurriculare;
- accent pus pe sprijin și pe activități practice (gătit, cusut, sculptat, clase de artă);
- sprijinul acordat elevilor cu dificultăți de învățare sau cu dizabilități;
- relația profesor – elev bazată pe respect și prietenie;
- diferențe în sistemul de evaluare (de ex., evaluarea se realizează doar la sfârșitul semestrului, elevii nu primesc nici o notă în timpul acestuia - Italia).

Competențe de comunicare într-o limbă străină. Toți asistenții și-au îmbunătățit competențele lingvistice atât în ceea ce privește limba de predare, cât și limba țării gazdă (de ex., spaniola, italiana, suedeza). În unele cazuri, au urmat cursurile de limbă organizate în țara gazdă pentru imigranți.

Încredere în sine și interes pentru cariera didactică. În urma activității la clasă, asistenții au constatat că orele lor au fost apreciate de către elevi ca fiind eficiente și plăcute; au câștigat încredere în forțele proprii; au dobândit experiență la clasă; au identificat modalități de abordare a elevilor pentru a-i face pe aceștia să se simtă în largul lor și să participe activ la lecție.

Conștientizarea importanței profesiei didactice. „Perioada de asistență mi-a reîntărit decizia de a deveni profesor și mi-a dezvăluit aspecte ale acestei profesii care o fac mult mai provocatoare și mai interesantă. În mod constant, sunt mai motivată și mai conștientă de implicațiile sociale ale acestei meserii.” (A. Anastasescu)

Promovarea valorilor naționale și a imaginii României. În ceea ce privește câștigurile elevilor cu care au lucrat asistenții s-a constatat că aceștia și-au însușit câteva cuvinte în limba română, cântece (cuvintele au fost explicate); au aflat că limba română are origini latine și influențe slave; au putut realiza comparații între limba noastră și limbile străine studiate. Au învățat câteva lucruri legate de cultura României, de istoria, de geografia acesteia, despre diferitele genuri de muzică, inventatori, artiști și scriitori, artă, tradiții, mituri și legende.

După încheierea perioadei de asistență, participanții au evaluat **gradul de realizare a obiectivelor propuse**, prin note de la 1 la 5 (unde 5 – valoarea maxim pozitivă). Media obținută este 4,3, toate răspunsurile fiind mai mari sau egale cu 3.

„Perioada de asistență a îndeplinit în totalitate obiectivele propuse, am reușit să-mi dezvolt noi competențe și să învăț mai mult despre elevii cu nevoi speciale.” (A. Drăjneanu)

„Perioada de asistență este relevantă pentru cariera mea viitoare, deoarece știu sigur ce tip de profesor vreau să fiu, cum mă voi comporta în clasă cu elevii, ce tipuri de activități o să desfășor și cum să fac mai interesante orele de limba engleză.” (M. Nită)

Relevanța stagiului în raport cu profesia didactică, evaluată pe o scală de la 1 la 5 (unde 5-maxim relevant), a înregistrat media 4,1, toate răspunsurile plasându-se în zona pozitivă.

Diseminare

Toți participanții au împărtășit din experiența dobândită de-a lungul derulării perioadei de asistență, atât cunoștințelor, cât și în cadrul facultăților (colegilor și profesorilor). Ei sunt de părere că programul oferă o ocazie unică de învățare și că ar trebui să profite de acesta cât mai mulți studenți/absolvenți.

Recunoaștere

Cu excepția unei singure persoane în cazul căreia acest program s-a finalizat fără a avea o recunoaștere (poate conta ca experiență atunci când va candida pentru un post de cadru didactic), tuturor celorlalți asistenți li s-a recunoscut perioada de asistență fie la nivelul facultății, fie la nivel național sau la nivel european (acordarea Documentului de Mobilitate Europass de către ANPCDEFP)

Dificultăți întâmpinate și sugestii pentru ameliorare

Majoritatea asistenților nu au semnalat probleme semnificative. Patru dintre ei au afirmat că rezultatele candidaturilor trebuia anunțate mai repede, astfel încât să aibă mai mult timp pentru pregătirea stagiului. Celelalte probleme au fost legate de cazarea pe durata stagiului, organizarea transportului, dificultatea de comunica cu mentorul care nu vorbea engleză sau franceză. **Sugestiile** beneficiarilor stagiilor de asistență se concentrează asupra a două aspecte:

1) circulația mai bună și mai rapidă a informațiilor: diseminarea acestor oportunități la nivel de universitate, anunțarea din timp a candidaturilor acceptate, susținerea cursului introductiv la nivel regional/județean și nu național;

2) pregătirea instituțiilor-gază pentru a primi asistenți: stabilirea clară a rolurilor și scopurilor stagiilor de asistență (mai ales când instituția se află la prima experiență de acest gen), desemnarea unui mentor care să fie de aceeași specialitate cu asistentul și care să vorbească limbi străine.

„Cred că asistența este o experiență plină de recompense care ar trebui să fie accesibilă unui număr mai mare de persoane care își dezvoltă o carieră în domeniul educației.” (I. Matu)

IV.2. Programul sectorial Erasmus

Erasmus este programul sectorial dedicat învățământului superior, care susține realizarea ariei europene a învățământului superior, promovează inovația și dimensiunea europeană, prin:

- mobilitatea studenților pentru stagii de studiu sau de plasament, a personalului academic și administrativ;
- perfecționarea programelor de studiu și introducerea unor teme/cursuri noi; modernizarea practicilor didactice și valorificarea noilor tehnologii în educație;
- încurajarea și consolidarea colaborării transnaționale dintre universități.

De asemenea, sprijină eforturile de recunoaștere academică a studiilor desfășurate în țările participante, asigurarea transparenței și a compatibilității programelor de studii și calificărilor profesionale din țările europene.

Erasmus a fost lansat în 1987 ca program de sprijin pentru studenți în efectuarea unei perioade de studiu într-o altă țară europeană, cu recunoașterea formală a studiilor realizate la instituția parteneră. Din 1995, a devenit o componentă a programului Socrates al Uniunii Europene, cu o arie de cuprindere mai largă. În România, funcționează din 1998, instituțiile de învățământ superior din țară participând de asemenea și la **proiecte de cooperare europeană inter-universitară** și la **rețele tematice europene**. Din 2007, prin lansarea *Programului de învățare pe tot parcursul vieții*, Erasmus și-a modificat structura, și-a diversificat grupurile țintă și acțiunile finanțate.

IV.2.1. Structura Programului Erasmus

Acțiuni care pot fi realizate în cadrul programului Erasmus, de către instituțiile de învățământ superior care au obținut Carta Universitară Erasmus

- Mobilități pentru studenți (stagii de studiu la o universitate din Europa)
- Plasamente pentru studenți (stagii de practică în alte universități, întreprinderi, firme, alte instituții din Europa)
- Mobilități ale personalului didactic pentru predare în instituții de învățământ superior
- Mobilități pentru formarea personalului didactic și nedidactic în instituții de învățământ superior și întreprinderi
- Programe intensive
- Cursuri intensive de limba (EILC)
- Organizarea mobilităților
- Dezvoltarea programelor de studiu
- Cooperare între universități și întreprinderi
- Modernizarea învățământului superior
- Campusuri virtuale
- Rețele tematice
- Măsuri complementare

Până în 2011, Erasmus și-a propus ca numărul studenților care au beneficiat de mobilități (în cadrul acestui program sau al programelor care l-au precedat) să ajungă la cel puțin 3 milioane.

În anul academic 2007-2008, 52 de universități din sistemul public și particular au participat la acest program, în baza *Chartei Universitare ERASMUS*, documentul cadru aprobat de Comisia Europeană prin care sunt reglementate condițiile sprijinului acordat de Comisia Europeană pentru a asista universitățile în dezvoltarea și implementarea activităților de cooperare europeană.

IV.2.2. Implementarea mobilităților studențești

Studenții care au absolvit primul an de studii de licență pot beneficia de un stagiul de studii într-o universitate parteneră din Europa, cu durata minimă de 3 luni și maximă de un an universitar. Scopul acestor mobilități este de a ajuta studenții să beneficieze din punct de vedere educațional, lingvistic și cultural de experiența studiilor într-o altă țară europeană. Pe termen lung, mobilitățile susțin formarea tinerilor specialiști, cu deschidere și experiență internațională, capabili să se adapteze eficient la noi contexte culturale, academice sau profesionale.

Gestionarea programului Erasmus este realizată de fiecare universitate participantă, în concordanță cu liniile directoare comune la nivel european.

În anul academic 2007-2008, numărul solicitărilor de granturi Erasmus a cunoscut aceeași tendință ascendentă ca în anii anteriori.

Stagii de studiu	Număr de studenți	Număr de luni
Propuneri	9573	60934,5
Candidaturi realizate	2887	16215

Distribuția pe gen continuă să fie favorabilă studentelor, reflectând de altfel ponderea mai mare a fetelor în ansamblu, în sistemul superior de învățământ.

Candidaturi acceptate	Cifre	Procente
Feminin	2130	73,78
Masculin	757	26,22
Total	2887	100%

Obiective ale mobilităților studenților, definite la nivel instituțional

Din analiza rapoartelor narative ale universităților cuprinse în eșantionul acestui studiu, au fost identificate obiectivele principale ale mobilităților studenților, definite la nivel instituțional:

- îmbunătățirea calității mobilităților (diversificarea ofertei, ameliorarea procesului de selecție etc.)
- creșterea numărului de mobilități și distribuirea echitabilă și transparentă a acestora;
- racordarea curriculumului academic al universității cu cel din alte țări europene;
- facilitarea contactului studenților cu realitatea spațiului academic și social european, precum și a studenților străini cu realitățile românești;
- promovarea universităților românești în Europa;
- extinderea ariei geografice și științifice a acordurilor bilaterale (de ex., Universitatea Politehnică din București are acorduri bilaterale cu 144 de universități din 19 țări europene).

Suplimentarea numărului de mobilități s-a realizat prin: reducerea duratei granturilor la un semestru, plata parțială a costurilor de transport de către universitate, stabilirea unei valori minime și a unei valori maxime a grantului pe lună. În unele universități, facultățile sunt încurajate să dezvolte propriile politici cu privire la mobilitățile studențești (de ex., încurajarea mobilităților la master sau doctorat).

Selecția studenților pentru mobilitate

Dat fiind numărul mare de beneficiari ai mobilităților, procesul de selecție este descentralizat, la nivelul universităților / al facultăților. De regulă, selecția studenților se realizează prin concurs de dosare și interviu. Procedeele diferă de la o universitate la alta, iar uneori chiar de la o facultate la alta, în cadrul aceleiași universități, în funcție de specificul domeniului de studiu sau de politica facultății respective.

În unele universități (de exemplu, cele de muzică sau de arte), se realizează o dublă selecție: dosarele acceptate de universitatea din România sunt trimise la universitățile gazdă, care operează propria selecție. Acest mod de cooperare în selecție induce multe dificultăți, deoarece respingerea unui dosar de către universitatea parteneră se face aproape de perioada de final a selecției, reducând sau eliminând șansele de redistribuire a dosarului respectiv. Reluarea negocierilor pentru semestrul II, este foarte dificilă deoarece profesorii au alocat un număr de studenți pe an și nu pot suplimenta numărul pe parcursul anului academic. De altfel, acesta este și principalul motiv al respingerii dosarelor: lipsa de locuri la profesorii solicitați.

Criteriile de selecție sunt, de regulă, discutate și agreeate de Biroul pentru Programe Comunitare din universități, în care fiecare facultate este reprezentată. Sunt luate în calcul două categorii de criterii de selecție. Prima categorie de criterii generale se referă, de fapt, la **criteriile de eligibilitate**, comune pentru toți candidații, indiferent de universitate. Astfel, un candidat trebuie:

- să fie student al universității;
- să fie cetățean român;
- să nu mai fi beneficiat de un grant Socrates/Erasmus;
- să fie înmatriculat cel puțin în anul II de studii.

A doua categorie de criterii – **criterii specifice** - vizează pregătirea academică, lingvistică și alte calități sau competențe ale candidaților. Acestea sunt definite local, cele mai des întâlnite referindu-se la:

- cunoașterea limbii în care se vor ține cursurile la universitatea gazdă (engleză sau limba țării în care solicită bursa);

- participarea la activități extrașcolare;
- nota minimă pentru selecție sau media anului anterior (de regulă, media anului anterior să fi fost de minim 8).

În funcție de domeniul de studiu, sunt organizate și probe practice. De exemplu, în cazul universităților de muzică, criteriile importante de selecție sunt înregistrările audio-video, lucrările de compoziție sau studiile muzicologice.

Transparența și egalitatea de șanse

Oferta de mobilități, lista universităților partenere, criteriile de selecție, documentele necesare pentru pregătirea dosarului au fost afișate la avizier și pe website-urile universităților. Competiția a fost anunțată din timp, astfel încât toți cei interesați să se poată înscrie. Criteriile de selecție au fost aplicate obiectiv, fără discriminări de gen, statut social etc.

Contractarea și alocarea fondurilor

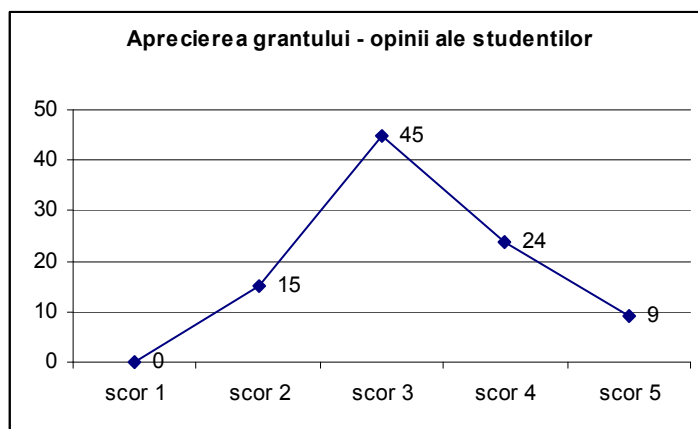
După selecție, se încheie un contract între universitate și beneficiarii de mobilități. Fiecare student are un contract de studii (Learning agreement), a cărui parcurgere este obligatorie, în alte condiții impunându-se rambursarea fondurilor primite.

Grantul este alocat prin transfer bancar în contul beneficiarului, de regulă, în două tranșe: avans și tranșă finală. Există însă situații când plata se face în tranșă unică sau în trei tranșe.

Sumele neutilizate au fost redistribuite în mod egal la numărul de luni de prelungire sau în funcție de numărul de credite obținute de studenți pe durata mobilității.

Modalitatea de calcul a grantului individual a ținut cont de baremele pe țări de destinație (conform recomandărilor Comisiei Europene), de numărul de luni solicitat de facultăți în urma procesului de selecție și de bugetul alocat universității pentru aceste mobilități (bugetul alocat pe universitate se împarte la numărul total de luni solicitat de facultăți după selecția studenților). De asemenea, se ține cont de o valoare minimă și maximă a grantului pe lună, precum și de costurile țării de destinație (se știe că în unele țări, costurile sunt mai mari). Grantul minim este de 300 de Eur, însă multe universități au stabilit un grant minim de 430 sau de 500 de Euro.

Aprecierea grantului de către studenți în raport cu nevoile reale ale stagiului, pe o scală de la 1 la 5, unde 1 = insuficient, 5 = suficient, relevă că cele mai multe opinii se plasează peste valoarea 3. În aproape jumătate din situații, valoarea grantului acoperă la nivel mediu necesarul de cheltuieli. Pentru un sfert dintre studenți, grantul acoperă în mare măsură cheltuielile, iar pentru 15% în mică măsură.

Conform datelor culese din rapoartele studenților, **valoarea medie a sumei necesare suplimentar față de grant este de 213 Euro pe lună.**

Suma minimă a cheltuielilor suplimentare grantului pe lună este de aprox. 35 de Euro, iar suma cea mai mare menționată în rapoartele studenților, de 550 Euro pe lună.

Din cei 100 de studenți cuprinși în eșantion, **78 nu au plătit taxe la universitatea gazdă, 20 de studenți au menționat că au plătit taxe în sume mici, dar nu de școlarizare** (cardul de student, asigurare medicală etc.), iar 2 nu au răspuns la acest item.

Surse suplimentare de finanțare

Unele universități au suportat parțial costurile de transport. Un exemplu de bună practică semnalat de Universitatea „Al.I. Cuza” din Iași, relevă implicarea Primăriei Bacău în susținerea mobilităților studentești, prin plata costurilor de transport. În cazul studenților care nu au domiciliu în Bacău, Universitatea „Al. I. Cuza” a acoperit până la 200 Euro din costul transportului.

Pe durata stagiului, studenții Erasmus au primit bursa de la universitatea din țară. Conform datelor culese din rapoartele studenților, **sursa principală de cofinanțare a grantului o reprezintă ajutorul familiei** sau propriile economii. Rareori este menționat ajutorul obținut din fonduri guvernamentale, de la universități sau din sponsorizări ale agenților economici.

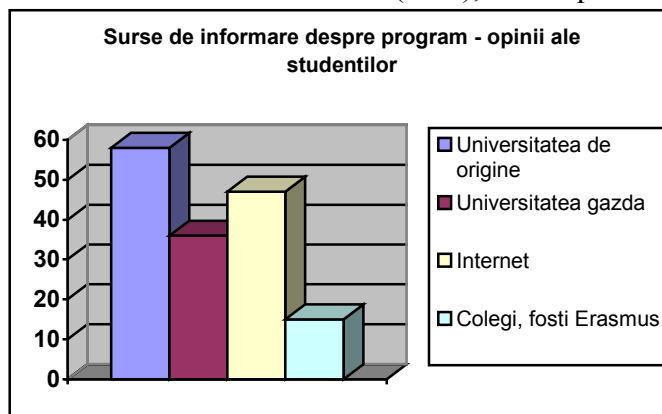
Promovarea programului și informarea studenților

Rapoartele narative ale universităților semnalează variate modalități de promovare a programului și de informare a studenților: anunțuri pe website-ul universității, anunțuri la avizierile facultăților, broșuri și pliante, afișe expuse în universitate, prezentări făcute de cadre didactice, prezentări ale programului la fiecare început de an universitar, cu ocazia deschiderii festive; întâlniri cu studenții interesați etc.

„Am participat la întâlnirea studenților Erasmus, organizată de Biroul de Relații Internaționale. Am fost cam 200 de studenți din toate colțurile lumii și am avut parte de o instruire ca la carte” (M.R.S., an IV, Universitatea „P. Maior”, Tg. Mureș).

Din rapoartele studenților, a rezultat că mai mult de jumătate dintre aceștia (58%) au aflat și s-au documentat despre program prin intermediul universității de origine. În aproape jumătate din situații, sursa de informare a constituit-o internet-ul (47%), iar în peste o treime (36%), siturile universităților gazdă. 15% dintre studenți au menționat – ca sursă de informare - comunicarea cu foști studenți Erasmus sau cu alți colegi de facultate.

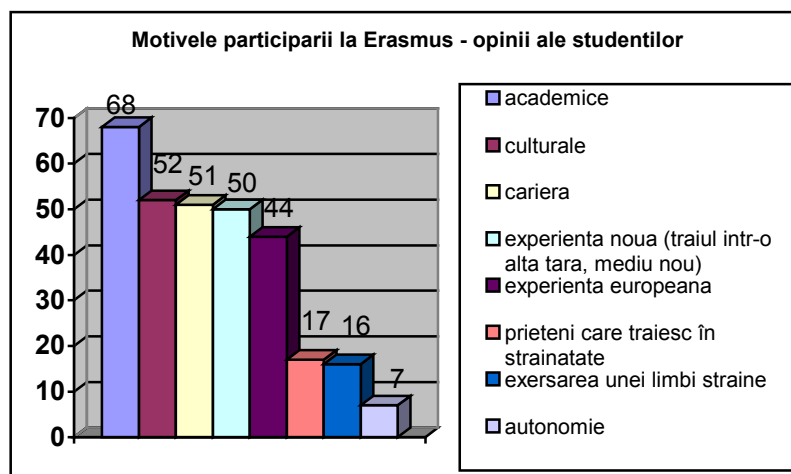
Aceste informații despre program au fost evaluate de studenți ca fiind utile sau foarte utile (77%), parțial utile (21%) sau foarte puțin utile (2%).

Motivele participării la program

Cei mai mulți studenți au consemnat în rapoartele de activitate motive de tip academic pentru participarea la program (68%): cunoașterea unui alt sistem de învățământ, familiarizarea cu noi metode și tehnici de predare-învățare, noi discipline și conținuturi, noi cerințe și sisteme de evaluare etc.

În proporții aproape egale, au contat motivele de tip cultural (52%), cele de tip profesional / cariera (51%) și cele de tip personal (50%). Astfel, studenții au fost interesați să cunoască o altă cultură, să se familiarizeze cu stilul de viață specific acelei culturi, cu normele, tradițiile și obișnuințele specifice, să exploreze

noi relații de comunicare interculturală. De asemenea, au fost preocupați de valorificarea oportunităților de construire a unei cariere (noi competențe, noi contacte, noi orizonturi) – programul Erasmus oferind condiții favorabile în acest sens. Motivele de tip personal se referă la autocunoaștere („am dorit să mă pun la încercare”), la experimentarea de noi situații care favorizează cunoașterea limitelor și a capacităților personale, la dezvoltarea competențelor de self-management („am învățat să mă descurc singur”, „am învățat să respect termenele, să îmi gestionez mai bine timpul și bugetul”). Deschiderea către o experiență europeană a fost un alt motiv întânit la 44% dintre studenții cuprinși în eșantion.

„Am căutat o nouă experiență, o schimbare care m-a ajutat să aflu despre mine lucruri pe care nu le știam până atunci”. (MRS, an IV, Universitatea „P. Maior”, Tg. Mureș)

Deși exersarea unei limbi străine a fost mai puțin menționată ca motiv de participare, apare bine marcată ca rezultat al programului, aproape toți participanții dezvoltându-și competențele de comunicare într-o limbă străină, în medie cu 1 punct (pe o scală de la 1 la 5, unde 1-foarte slab, 5-foarte bine).

În ceea ce privește integrarea în noul mediu socio-cultural și academic, **73 dintre studenți consideră că s-au integrat bine și foarte bine**, iar un sfert apreciază că nivelul de integrare a fost satisfăcător (1% integrare precară și 1% non-răspuns). Explorând posibilitatea unei corelații între durata stagiului și nivelul de integrare, datele disponibile nu arată o relație directă (pe o scală de la 1 la 5, unde 5 – foarte bine, media nivelului de integrare în cazul stagiilor de durate diferite este foarte apropiată). O explicație posibilă o reprezintă importanța altor factori pentru integrarea studenților: calitățile personale, adaptabilitatea, competențele de comunicare, activitățile suport organizate de instituțiile – gazdă etc.

Activități organizate de universitățile-gazdă pentru facilitarea integrării studenților Erasmus

Majoritatea studenților ale căror rapoarte de activitate au fost analizate au menționat că **universitățile-gazdă au organizat activități speciale pentru studenții Erasmus** (89% au beneficiat de astfel de activități, 10 % nu, 1% non-răspuns). Cele mai frecvente activități sunt:

- sesiunile de informare (64%);
- evenimente speciale de „bun-venit” (48%);
- programe de orientare (31%).

Alte activități menționate frecvent (prin răspunsuri deschise) s-au referit la: excursii, vizite la situri istorice, excursii cu preț redus în Europa, întâlniri cu studenții din alte țări, pachete informative de bun-venit (trusa medicală, cărți, tricou, geantă, hărți), curs de limbă pentru studenții străini, excursii lunare, întâlniri tematice, întâlniri ale rețelelor studenților Erasmus, seri socio-culturale – „Bufetul lumii” – în care studenții pregătesc mâncăruri tradiționale din țările lor, seri de teatru etc.

Sprijinul oferit de universități (de origine și gazdă) a fost apreciat de studenți cu punctaj maxim (5, pe o scară de la 1 la 5) în 52% din cazuri, cu punctaj 4, în 39% din situații și cu punctaj 3, în 8% dintre chestionare.

Accesul la biblioteci și calculatoare în universitățile-gazdă a fost foarte bun (pe o scală de la 1 la 5, unde 5 – foarte bine, media obținută pentru accesul la biblioteci este 4,64, iar media pentru accesul la calculatoare de 4,62).

Universitățile-gazdă s-au implicat în asigurarea cazării studenților în cămin ori au încercat să faciliteze găsirea unor locuințe de închiriat (jumătate dintre studenții din eșantion au locuit în cămin pe durata stagiului, iar 13 din cei 45 care au închiriat locuințe au beneficiat de sprijinul universităților gazdă în găsirea acesteia și, eventual, împărțirea chiriei cu alți studenți Erasmus). Cu toate acestea, cazarea și costurile sale constituie poate cea mai importantă problemă în organizarea stagiilor.

În unele țări (de ex., Franța, Olanda, Suedia), există organizații studențești care se ocupă de primirea și ghidarea noilor studenți în primele zile ale stagiului. De asemenea, organizează activități sociale și culturale. În Franța, există și scheme de ajutor financiar pentru studenții străini.

Dificultăți în organizarea și derularea stagiilor de mobilități studențești

Pe durata stagiului, conform datelor din rapoartele de activitate, **91% dintre studenți nu s-au confruntat cu probleme majore**, 8% au menționat probleme legate de sănătate, accidente minore, pierderea sau furtul actelor, iar 1% nu au răspuns la acest item.

Unele dificultăți - semnalate în rapoartele universităților - derivă din **comunicarea cu instituțiile partenere**: răspunsul târziu cu privire la acceptarea studenților, la posibilitățile de cazare, informații neactualizate pe siturile universităților (oferta de cursuri, structura anului academic), trimiterea cu întârziere a foilor matricole finale, diferențe în utilizarea ECTS, eliberarea unor foi matricole care conțin numărul de credite locale, fără precizarea echivalenței lor cu ECTS, diferențe de proceduri – unele universități nu eliberează anumite acte) etc.

Cazarea constituie o problemă semnificativă, mai ales atunci când universitățile gazdă nu asigură locuri în cămine. Găsirea unei locuințe este un proces dificil și consumator de resurse, iar costurile chiriei sunt foarte mari.

Alte dificultăți sunt legate de **compatibilitatea (încă) redusă între curriculum-ul** unor domenii, de predarea cursurilor numai în limbile țării gazdă („*Am avut surpriza să aflu că un curs de „Istoria limbii engleze” se ținea în spaniolă*”, R.C., studentă), de oferta curriculară care cuprinde **materii cu număr mic de credite**, determinând necesitatea susținerii mai multor examene pentru a însuma necesarul de 30 de credite pentru un semestru. O altă problemă o constituie numărul mare al cursurilor cu durata de un an, la care studenții nu pot susține examen în condițiile stagiului de un semestru („*Oferta curriculară includea mai mult materii de an, cu examen în iunie. Nu le puteam alege, deoarece stagiul era mult mai scurt*”, MRS, an IV).

Monitorizarea și evaluarea stagiilor Erasmus

La nivel de facultate, există un responsabil Erasmus, care monitorizează și consiliază studenții din punct de vedere academic. Pe parcursul stagiului, mulți studenți păstrează legătura cu responsabilii Erasmus din universitățile gazdă și de origine. La întoarcere, depun la universitate raportul narativ, contractul de studii, foaia matricolă și adeverința de la universitatea gazdă. Unele universități au creat mecanisme de comunicare prin intermediul noilor tehnologii. De asemenea, sunt folosite uneori chestionare de evaluare a stagiilor și sunt realizate studii privind impactul mobilităților.

Mobilitățile de predare ale cadrelor didactice sunt uneori valorificate și pentru monitorizarea stagiilor studenților.

Echivalarea studiilor

Dintre studenții cuprinși în eșantion, 97% au afirmat că studiile parcurse prin stagiul Erasmus le-au fost recunoscute, iar 3% nu au răspuns la itemul corespunzător. În 90% dintre rapoartele studenților se menționează utilizarea ECTS la universitățile gazdă, în 7% din cazuri nu s-a utilizat ECTS, 3% non-răspuns. Trei sferturi dintre studenți au urmat cursuri de limbă înainte sau pe durata stagiului. Dintre aceștia, aproape jumătate au susținut și un examen de limbă, care să le permită recunoașterea competențelor formate.

Utilizarea documentelor Europass

Suplimentul la Diplomă a devenit un instrument larg folosit în sistemul universitar. Conform mai multor rapoarte instituționale, „Diploma Supplement se eliberează în forma indicată de OMECT. Pentru studenții beneficiari de stagii Erasmus, este menționat locul și perioada stagiului, iar disciplinele urmate în străinătate sunt marcate cu asterisc”.

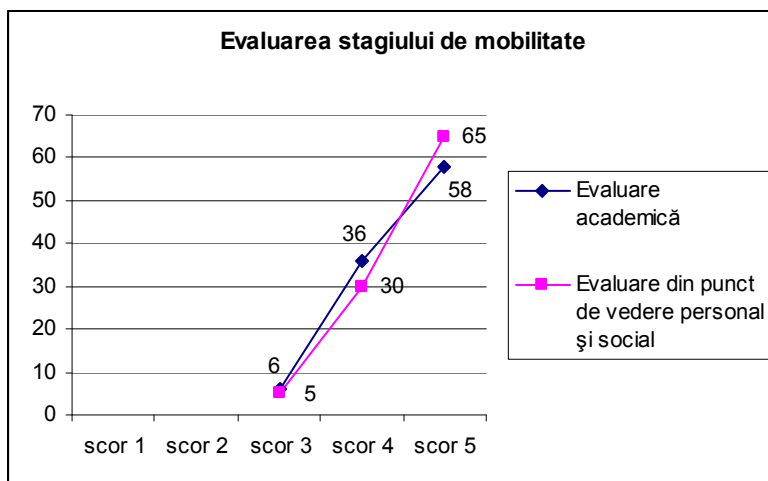
În ceea ce privește Mobilipass – aflat, în general, în curs de implementare -, universitățile semnaleză unele dificultăți în aplicarea sa (identificarea dificilă a tutorilor din instituțiile gazdă, absența unei grile de evaluare a competențelor, circuitul greoi al documentului).

Evaluarea stagiului de mobilitate de către studenții beneficiari

Nouă din zece beneficiari de mobilități Erasmus consideră că **stagiul are un impact benefic semnificativ asupra carierei viitoare** și integrării lor pe piața muncii. Pe o scală de la 1 la 5, unde 5 este maxim pozitiv, media obținută de stagiul de mobilitate din perspectiva contribuției la dezvoltarea carierei este 4,5.

Evaluarea stagiului din punct de vedere al beneficiilor de tip academic este foarte bună, obținând o medie de 4,52 (94% dintre răspunsuri distribuindu-se la scorurile pozitive mari - 4 și 5, în timp ce scorurile mici - 1 și 2 - nu au înregistrat nici un răspuns).

Din punct de vedere al beneficiilor de tip personal și social, media stagiilor este 4,6, distribuția scorurilor fiind similară cu cea din cazul evaluării academice.

Rezultate și efecte ale stagiilor de mobilitate

Elementele menționate frecvent de studenți pentru a explica aprecierea pozitivă a stagiului și efectele acestuia se grupează în următoarele categorii:

- **cunoașterea unui nou sistem de învățământ**, interacțiunea cu profesori și colegi noi, experimentarea unor alte relații profesor – student, adaptarea la cerințe academice noi;
- **cunoașterea îndeaproape a unei culturi**, integrarea socială în medii noi
- **asimilarea sau consolidarea unor valori** („am apreciat corectitudinea, punctualitatea, amabilitatea, precizia”);
- **perfecționarea unei limbi străine: în medie, fiecare participant la un stagiul de mobilitate și-a ameliorat competențele de comunicare într-o limbă străină cu cel puțin 1 punct**, pe o scară de la 1 la 5 (în medie, saltul lingvistic este de 1,07, iar saltul maxim este de 3 puncte);
- **acces la surse de informare bogate și recente**: condiții de lucru deosebite (atelier, bibliotecă);
- **autocunoaștere și competențe de self-management**;
- **creșterea motivației pentru performanță**.

Sugestiile studenților pentru ameliorarea și dezvoltarea continuă a programului de mobilități vizează:

- creșterea grantului pe lună și adaptarea sa la costurile țărilor de destinație;
- organizarea mai multor activități pentru studenții Erasmus;
- preocuparea mai mare a universităților gazdă pentru a asigura cazarea în cămin;
- comunicarea mai bună între student, universitatea de origine și universitatea gazdă (de ex., internet, emailing, forum), mai multe informații despre universitatea gazdă;
- creșterea duratei stagiului;
- rapoartele și studiile privind programul Erasmus să fie disponibile pentru informarea viitorilor beneficiari.

Impactul modificărilor în politicile de învățământ superior care au afectat sau pot afecta implementarea programului Erasmus

Implementarea Procesului Bologna a determinat creșterea numărului de mobilități masterale. Majoritatea universităților cuprinse în studiu semnaleză că noua structură a studiilor universitare a dus la variații ale numărului de studenți pe cicluri de studii, făcând necesară modificarea acordurilor bilaterale, cu accent pe mobilitățile la master.

În același timp, estimează că modificarea programelor de studii în contextul Procesului Bologna, va duce la o mai mare compatibilitate curriculară și va facilita mobilitățile.

Universitățile semnaleză, de asemenea, necesitatea unor armonizări legislative necesare pentru adaptarea Suplimentului la Diplomă.

IV.2.3. Plasamente studențești în întreprinderi, centre de formare, centre de cercetare și alte organizații

Plasamentele sunt stagii de practică în întreprindere sau într-o altă organizație din țările participante la program (altă decât țara de origine), care urmăresc să-i ajute pe beneficiari să se adapteze cerințelor pieței muncii din comunitatea europeană, să-și formeze competențe specifice și să-și amelioreze cunoașterea culturii economice și sociale a țării gazdă. Scopul major al plasamentelor îl constituie acumularea de experiență în muncă și facilitarea integrării socioprofesionale.

Organizațiile gazdă pentru plasamentele studențești pot fi întreprinderi, centre de formare, centre de cercetare și alte organizații.

Avantajele plasamentelor Erasmus derivă din asigurarea recunoașterii complete a stagiului de către universitatea de origine. De altfel, plasamentul se realizează în baza unui **contract de stagiul de practică** (*Placement Agreement*), aprobat de universitatea de origine și de organizația-gazdă.

În anul academic 2007-2008, numai unele universități au implementat plasamente, motivele principale ale neparticipării la acest tip de activitate fiind lipsa de experiență, a Cartei extinse, precum și lipsa acordurilor de cooperare, a contactelor cu organizații și instituții de plasament.

Plasamente	Număr de studenți	Număr de luni
Propuneri	1012	4703
Candidaturi realizate	426	1624,25

Spre deosebire de mobilitățile de studiu, în cazul plasamentelor, distribuția pe gen este favorabilă băieților.

Candidaturi acceptate	Cifre	Procente
Feminin	162	38,03
Masculin	264	61,97
Total	426	100%

Semnalând dificultatea de a găsi instituții interesate să accepte plasamente, universitățile propun susținerea acestora prin măsuri guvernamentale: facilități în modul de impozitare, prevederi ale codului muncii pentru a permite contracte de muncă pentru studenții în plasament, în anumite condiții etc.

O altă problemă semnificativă o constituie neconcordanța dintre perioada plasamentului (3-12 luni) și perioada de practică din curriculumul actual din universitățile noastre (3 săptămâni).

O soluție pentru încheierea de acorduri bilaterale cu instituții de plasament va constitui un obiectiv conex al mobilităților cadrelor didactice, care vor include activități de organizare a plasamentelor, contacte și întâlniri cu reprezentanți ai firmelor sau întreprinderilor potențial partenere.

Exemple de succes

Universitățile care au implementat plasamente caracterizează aceste stagii ca fiind benefice pentru:

- facilitarea integrării pe piața muncii;
- susținerea profesionalizării, prin formarea de competențe specifice unei profesii;
- adaptarea la noi structuri organizaționale și de management, la un ritm al activităților;
- însușirea unei noi etici a muncii;
- deschiderea de noi perspective profesionale.

Universitatea din Craiova menționează ca **exemple de succes plasamentele realizate în domeniile tehnice** (automatică, informatică, electromecanică etc.). Această universitate a reușit să absoarbă 80% din fondurile alocate pentru plasamente, restul de 20% fiind redistribuite pentru stagiile de mobilitate de studiu ale studenților.

Perspective

Universitățile consideră că *Legea privind practica studenților* va stimula plasamentele și va facilita recunoașterea practicii ca parte a curriculum-ului.

IV.2.4. Mobilități ale personalului didactic pentru misiuni de predare în instituții de învățământ superior

Mobilitățile cadrelor didactice urmăresc să ofere posibilitatea tuturor studenților (inclusiv celor care nu pot participa la mobilități) să beneficieze de activități de predare susținute de cadre didactice din alte universități europene. Mobilitățile se realizează pe baza unor

acorduri inter-instituționale și a unui program de predare (Teaching programme) elaborat de profesorii vizitatori și agreat de universitatea gazdă.

Mobilități personal	Propuneri		Contracte	
	Candidaturi	Număr de zile	Candidaturi realizate	Număr de zile
Cadre didactice universitare	5262	45583	952	7160
Formare continuă (personal didactic și nedidactic)	503	7087	185	1662

Distribuția pe gen, în cazul mobilităților personalului din universități (didactic și nedidactic) este echilibrată.

Distribuția pe gen a mobilităților de personal	Misiuni de predare		Formare continuă (personal didactic și nedidactic)	
	Cifre	Procente	Cifre	Procente
Feminin	428	44,96%	106	57,30%
Masculin	524	55,04%	79	42,70%
Total	952	100%	185	100%

În 97% dintre rapoartele analizate, se menționează **colaborarea de durată cu universitatea parteneră**, celelalte mobilități fiind realizate în universități cu care s-au încheiat recent acorduri bilaterale.

Selecția cadrelor didactice se desfășoară printr-un proces asemănător cu cel din mobilitățile studențești: criteriile și oferta de mobilități sunt anunțate din timp, candidaturile sunt selectate prin concurs de dosare. Calendarul selecției este mai flexibil decât în cazul mobilităților studențești, datorită numărului mai mic de mobilități și duratei mult mai reduse.

Criteriile de selecție a cadrelor didactice cuprind, ca și în cazul mobilităților studențești, **criterii de eligibilitate** (să fie cadru didactic angajat la universitate, să fie cetățean român, să nu mai fi beneficiat de un grant Socrates/Erasmus - de regulă), la care se adaugă **criteriile de selecție** precum:

- prezentarea unui plan de predare agreat de universitatea-gazdă;
- pregătirea academică;
- motivația;
- activitățile extracurriculare;
- flexibilitatea și capacitatea de adaptare a situații noi;
- cunoașterea limbilor străine.

Aceste criterii sunt definite la nivel de universitate și diferă în funcție de contexte specifice, domenii de studiu etc. În unele situații, universitățile partenere exprimă anumite solicitări (preferințe pentru anumite domenii sau personalități).

Modul de calculare a grantului ține cont de baremele de subzistență pentru țara de destinație și de costul transportului. Beneficiarii e mobilități de predare încheie un

contract cu universitatea, în care se specifică obligațiile, resursele alocate și modul de plată.

Surse suplimentare de finanțare: multe universități au suportat integral costurile călătoriei pentru mobilitățile cadrelor didactice. În cazul mobilităților de formare, universitățile au cofinanțat și grantul, suplimentar față de acoperirea costurilor de transport.

Pregătirea mobilității se realizează printr-o serie de activități:

- pregătire lingvistică (dacă este cazul);
- documentare bibliografică;
- pregătirea materialelor didactice;
- pregătirea unor fișe individuale de lucru;
- pregătirea unor prezentări (Powerpoint, filme etc.).

Modul de derulare a activităților didactice

Activitățile didactice au luat forma cursurilor, a conferințelor – prelegeri urmate de discuții sau de aplicații practice ori laboratoare. Cursurile s-au adresat studenților și cadrelor didactice de la universitatea gazdă. Profesorii români au avut discuții cu masteranzi și doctoranzi care aveau în pregătire lucrări în domeniul lor de specializare. De asemenea, au purtat discuții și au avut schimburi de experiență cu alți profesori din universitatea gazdă.

Pe lângă activitățile de predare, cadrele didactice s-au implicat și în alte activități, precum:

- proiecte de cercetare, reuniuni de cercetare, proiectarea unui program de cercetare comun, pentru studenții de la master și de la doctorat;
- organizarea și monitorizarea mobilității studenților români la universitatea respectivă;
- organizarea de evenimente comune la care să participe studenți de la universitățile partenere.
- dezvoltare de curriculum în colaborare cu colegii de la universitatea parteneră;
- discuții cu studenții despre România, istorie, aspecte culturale;
- vizitarea universității, vizitarea laboratoarelor, a bibliotecii etc.

Monitorizarea mobilităților de predare este realizată de coordonatorii Erasmus din facultăți sau din universitate. La încheierea misiunii, cadrele didactice depun la universitate un raport de activitate, planul de predare și o adeverință de la universitatea gazdă.

Dificultăți în organizarea și desfășurarea misiunii de predare.

În rapoartele narrative nu sunt semnalate probleme majore care să afecteze mobilitățile, ci sunt menționate aspecte care fac dificil acest proces: program încărcat în instituția gazdă, completarea multor formulare, valoarea redusă a grantului, procedurile financiar-administrative rigide (de ex., costurile pentru șederea în timpul weekend-ului nu au fost eligibile, deși vizita era corelată cu o conferință Erasmus care s-a desfășurat la sfârșitul săptămânii).

Cadrele didactice propun flexibilizarea procedurilor („repartiția grantului pe tipuri de cheltuieli ar trebui să fie mai flexibilă”), creșterea valorii grantului, simplificarea decontului financiar, alocarea mai multor resurse pentru mobilitățile în țări cu costuri

mari, extinderea duratei mobilităților („*Stagiile Erasmus, din păcate, durează doar o săptămână. Ar fi nevoie de o perioadă mai lungă, pentru a consolida relațiile dintre universitățile partenere*”).

Evaluarea mobilităților de predare de către cadrele didactice beneficiare

Datele culese și prelucrate din rapoartele de activitate ale cadrelor didactice relevă un grad ridicat de apreciere a mobilităților de predare.

Toți profesorii cuprinși în studiu afirmă că stagiile au dus la obținerea rezultatelor așteptate.

Majoritatea menționează și descriu obținerea unor **rezultate suplimentare**, pe lângă cele proiectate și anticipate. Astfel de rezultate suplimentare cuprind:

- implicarea universității într-o rețea tematică;
- dezvoltarea unui curs nou, care va fi predat într-o limbă străină la universitatea din România;
- discuții despre mobilitatea profesorilor: identificare de oportunități de colaborare, culegere de informații și de sugestii;
- proiect pentru diplome comune (eliberate de universitatea din țară și de universitatea parteneră): curriculum echivalent, schimb de materiale de predare/ suporturi de curs;
- creșterea numărului de studenți care beneficiază de mobilități;
- organizarea unor activități extra-curriculare pentru studenți, a unor schimburi sau manifestări științifice sau profesionale (de ex., concerte în cazul studenților la universități de muzică);
- publicarea unor articole cotate ISI, în parteneriat cu profesori din universitățile partenere.

Evaluarea stagiului din perspectiva rezultatelor obținute, prin acordarea de punctaje pe o scală de la 1 la 5, unde 5-maxim pozitiv, a înregistrat o medie de **4.94**, toate punctajele acordate fiind peste 4.

Printr-un procedeu similar, **media acordată mobilității din perspectiva beneficiilor sociale și culturale este 4,90**.

Evaluarea generală a stagiului, care exprimă nivelul de satisfacție al beneficiarilor în raport cu misiunea de predare, de la organizarea acesteia până la rezultatele obținute și la experiența trăită, a înregistrat o medie de 4,94 (maximum pozitiv fiind 5).

„Misiunea a răspuns pe deplin așteptărilor mele. Experiența dobândită îmi va folosi cu siguranță în activitatea didactică din cadrul universității noastre.”
(A.L., Tg. Mureș)

Rapoartele narrative ale universităților consemnează importanța mobilităților pentru dezvoltarea de proiecte de colaborare și diplome comune, pentru modernizarea strategiilor didactice, pentru diversificarea conținuturilor cursurilor etc.

Includerea participării la mobilități internaționale drept criteriu în evaluările ARACIS sau CNCSIS determină creșterea interesului cadrelor didactice pentru mobilități.

IV.3. Programul sectorial Grundtvig

Programul GRUNDTVIG își propune să ofere alternative educaționale și să îmbunătățească accesul celor care, indiferent de vârstă, doresc să dobândească noi competențe prin forme de educație a adulților. Acțiunile programului GRUNDTVIG vin în întâmpinarea nevoilor de predare/ învățare ale adulților și se adresează instituțiilor sau organizațiilor care asigură sau facilitează educația acestora. Programul se adresează, prin urmare, oricărei organizații din domeniul educației adulților, din sistemul formal, non-formal sau informal. Adultul, în sensul programului Grundtvig, este o persoană de peste 25 de ani sau un tânăr sub această vârstă, care nu mai este cuprins în sistemul formal de educație.

IV.3.1. Structura Programului sectorial Grundtvig

1. Mobilități individuale: stagii, plasamente, cursuri sau schimburi de experiență între cei implicați în organizații sau instituții de educația adulților, formale cât și non-formale, sesiuni de formare sau de dezvoltare profesională a personalului implicat în educația adulților; vizite pregătitoare destinate constituirii parteneriatelor și elaborării viitoarelor proiecte Grundtvig)

1.1 Mobilități ale adulților care învață:

1.1.1 Ateliere Grundtvig;

1.1.2 GIVE: inițiative pentru voluntarii seniori din Europa;

1.1.3 Vizite și schimburi pentru personalul din domeniul educației adulților

1.2. Asistenți Grundtvig;

1.3. Formare continuă a personalului implicat în educația adulților;

2. Parteneriate pentru învățare – proiecte de cooperare cu durata de 2 ani între cel puțin trei organizații din țări diferite active în domeniul educației adulților. Parteneriatele sunt centrate pe procesul de colaborare și pe transferul de experiență și de practici între instituțiile participante.

3. Proiecte multilaterale – vizează ameliorarea sistemelor de educație a adulților prin dezvoltare și transfer de inovații și bune practici. Acțiunea este administrată de Comisia Europeană și Agenția Executivă a acesteia.

4. Rețele tematice (experți și organizații) – stimulează cooperarea dintre diferiți actori implicați în educația adulților, ameliorarea calității, dimensiunea europeană și vizibilitatea activităților și aspectelor de interes comun în domeniul educației adulților. Acțiunea este administrată de Comisia Europeană și Agenția Executivă.

5. Vizite pregătitoare – urmăresc facilitarea realizării de parteneriate și proiecte prin participarea la un seminar de contact sau la o întâlnire cu parteneri potențiali.

6. Măsuri complementare – acțiuni cu potențial de susținere a Programului Grundtvig.

În cadrul acestui raport, vor fi abordate numai acțiunile administrate la nivel național. Dată fiind perioada relativ scurtă de implementare a noii structuri Grundtvig, ca parte a

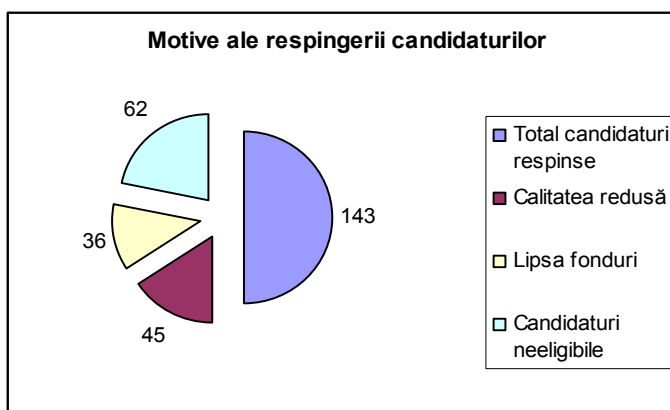
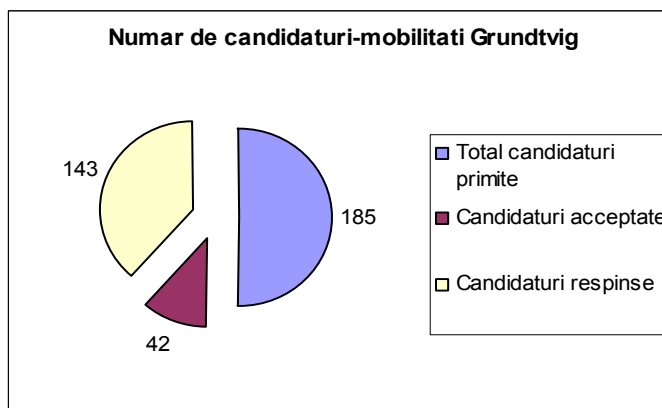
Programului de învățare pe parcursul întregii vieți, pentru unele tipuri de acțiuni nu sunt încă date disponibile (de ex., proiectele noi - în cazul parteneriatelor pentru învățare – sunt în curs de implementare, fiind disponibile pentru analiză numai rapoarte finale ale proiectelor de parteneriat reînnoite).

IV.3.2. Formarea continuă a personalului implicat în educația adulților

În anul 2007, au fost primite 185 de candidaturi pentru cursuri de formare continuă sau de dezvoltare profesională adresate personalului din domeniul educației adulților.

Dintre acestea, au fost acceptate, 42, rata de selecție rezultată fiind de 22,7%.

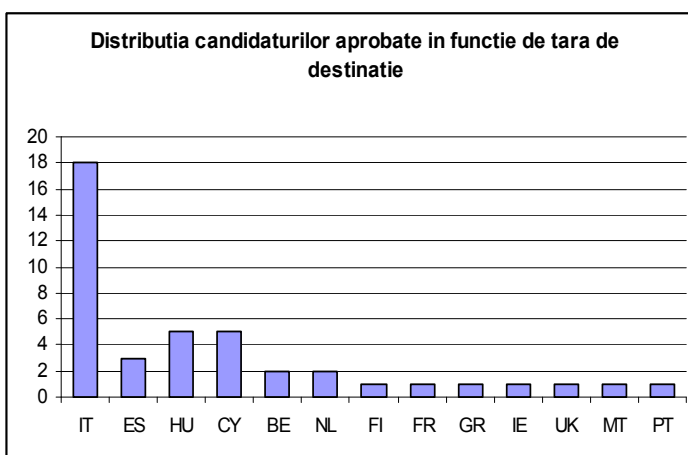
Dintre cele 143 de candidaturi respinse, un sfert (25,17) au fost respinse din cauza lipsei de fonduri. Celelalte motive care au stat la baza deciziei de respingere a unor candidaturi au fost: neîndeplinirea criteriilor de eligibilitate (43,35%) și calitatea redusă a dosarului de înscriere (31,46%).

La nivelul țării, persoane din 28 de județe au candidat pentru activități de formare continuă Grundtvig, după evaluare numărul județelor reprezentate prin candidaturile aprobate reducându-se la 16. Cel mai mare număr de candidaturi s-a înregistrat din București (69), Cluj (14), Iași (11), Timiș (10), iar cel mai mare număr de candidaturi aprobate a fost în: București (12), Timiș (5), Iași (4).

Dintre candidaturile aprobate, 42,85% au vizat cursuri de formare continuă organizate în Italia. Celelalte țări care au înregistrat o pondere mare, au fost Ungaria și Cipru, fiecare cu 11,9% dintre candidaturile acceptate pentru finanțare.

Cei mai mulți dintre participanți au optat pentru **cursuri din baza de date Grundtvig**.

Limbile de lucru frecvent utilizate au fost engleza - cu o pondere foarte mare – și franceza.

Pregătirea pentru activitatea de formare

În funcție de cerințele cursului, de interesele profesionale și culturale, precum și de nivelul cunoașterii limbii de lucru, participanții au parcurs mai multe tipuri de activități de pregătire anterioare cursului:

- **pregătirea unor prezentări** ale țării, localității de domiciliu, instituției în care activează, sistemului de educație și formare profesională, aspecte specifice educației adulților în țara noastră, culegere de **materiale informative** (afișe, pliante, albume foto, CD-uri, albume de artă etc.);
- **rezolvarea sarcinilor de învățare anterioare cursului:** studiul materialelor oferite de organizatori, al bibliografiei recomandate, parcurgerea unor module de învățare la distanță prin intermediul unor platforme gestionate de organizatori;
- **completarea unor chestionare de autoevaluare și de așteptări:** organizatorii au încercat să identifice nevoile concrete de formare și așteptările cursanților, pentru a putea adapta conținutul și metodologia cursului; de asemenea, au încercat să aibă o imagine clară asupra fiecărui participant – interese de formare, nivel și domenii de expertiză;
- **pregătire lingvistică** (când a fost necesar);
- **organizarea călătoriei:** documentare asupra instituției gazdă, țării și regiunii vizitate, asupra mijloacelor de transport, orar de lucru.

Desfășurarea activităților de formare

Mulți dintre participanți au semnalat **combinația formării față-în-față cu formarea prin intermediul noilor tehnologii (blended learning)**. Activitățile tip eLearning s-au desfășurat fie anterior cursului propriu-zis, fie după acesta, având o durată de 2-4 săptămâni. Participanții au fost coordonați de un tutor, având stabilite întâlniri virtuale săptămânale cu acesta și cu ceilalți participanți. În unele cazuri, participanții au primit asistență online post-curs, pentru o perioadă de 6 luni.

Formarea directă (față-în-față) a oferit o *combinație reușită între teorie și practică*, prin activități variate și conținuturi adaptate intereselor și nevoilor de dezvoltare profesională ale cursanților. Astfel, prelegerile au fost urmate de activități sau aplicații practice, studii de caz și discuții, discuții, prezentări video, vizitarea unor instituții sau vizite de observare, lucru în grup. La fiecare activitate, participanții au primit materiale suport, menite să faciliteze concentrarea și lucrul în echipă.

Datele unei mari părți a rapoartelor individuale permit observația că multe dintre cursuri au promovat o abordare experiențială a formării.

„Cursul a avut un caracter deschis, interactiv. Fiecare participant a avut posibilitatea de a interveni, de a pune întrebări sau de a-și prezenta propria experiență în domeniu”. (N. Cugler, Agenda 21)

Participanții au fost încurajați să își exprime opiniile, să împărtășească experiențe, idei și practici, să învețe unul de la celălalt. Cursurile au fost susținute de suport audio-vizual adecvat și foarte util, conform aprecierilor beneficiarilor.

„Mi s-a părut foarte interesant să analizăm diferite moduri de organizare a elevilor în activitățile la clasă. Activitatea de formare mi-a permis să împărtășesc cunoștințe despre metodele de predare a educației civice și experiențe privind tipurile de activități utilizate”. (G. Vasiliu. ISJ Botosani)

Din punct de vedere al conținutului, se poate remarca interesul pentru teme care abordează problematica noilor tehnologii în educație, noile conținuturi ale educației (interculturală, dezvoltare durabilă, educație pentru mediu), managementul proiectelor și managementul calității, evaluarea instituțională și evaluarea de proiecte.

„Cursul a fost gândit ca o combinație între învățarea la distanță, cu ajutorul unui tutor, auto-învățare, ateliere și vizite de observare”. (C.E. Mirci, A&A Consulting Centre)

Finalizarea cursului/ recunoaștere

Participanții au primit un „certificat de participare” care menționează tema și tipul cursului, instituția care l-a organizat, numărul de ore de formare.

Diseminarea rezultatelor și a experienței

Activitățile de diseminare cel mai des menționate sunt cele la nivelul instituției proprii și la nivelul altor instituții sau organizații în plan local. Mass-media – în sensul său tradițional de presă scrisă, radio și televiziune – sunt mai rar ținta beneficiarilor Grundtvig. **Internetul**, însă, ca modalitate nouă de comunicare publică, este des menționat. Astfel, participanții la cursurile Grundtvig au organizat și susținut **activități de formare la nivel local**, pentru colegi, profesori metodiști, au participat la **mese rotunde** unde au avut posibilitatea de a prezenta elemente învățate la curs și **au pus la dispoziția celor interesați materialele primite**. Unii dintre ei, au scris **articole** fie pentru presa scrisă, fie pentru publicarea online și au postat **mesaje pe liste de discuții**. Alții au explorat posibilitatea de a pregăti un proiect împreună cu colegii participanți la curs.

Un aspect important al diseminării îl reprezintă **elaborarea unor materiale pedagogice** – de ex., ghid de evaluare a programelor de formare, pe care participanții și-au propus să le realizeze pe baza experienței și cunoștințelor acumulate.

Evaluarea organizării cursurilor

Participanții au fost, în general, foarte mulțumiți de modul de organizare a cursurilor, de calitatea materialelor puse la dispoziție de organizator, de metodologia cursurilor, de calitatea condițiilor de cazare și masă. Majoritatea răspunsurilor la întrebările închise din rapoartele individuale care au vizat aceste aspecte s-au plasat în zona „foarte bine” și „bine”, numărul celor din zona „satisfăcător” sau „slab” fiind extrem de redus și numai cu privire la anumiți indicatori (2 situații).

Impactul activităților de formare asupra participanților

În foarte mare măsură, **activitățile de formare au răspuns nevoilor de formare continuă** ale participanților. Aceștia apreciază că, urmare a experienței acumulate, pot motiva mai bine cursanții în programele lor de formare.

În ordinea frecvenței rezultate din analiza rapoartelor individuale, **cele mai importante direcții de impact** au fost date de:

- **deschiderea culturală:** îmbogățirea cunoștințelor despre alte culturi și țări, conștientizarea diferențelor și a asemănărilor culturale, raportarea la un mediu de lucru divers din punct de vedere cultural;
- **dimensiunea europeană** în activitatea instituțiilor de educație: înțelegerea mai bună a semnificațiilor conceptului „dimensiune europeană” și a posibilităților de transpunere la nivelul propriei instituții;
- **creșterea interesului pentru formarea continuă**, dar și crearea sentimentului de încredere în propriile capacități („sunt mai pregătit pentru a-mi dezvolta competențele profesionale în viitor”);
- **înțelegerea și creșterea încrederii în mecanismele europene de finanțare** pentru proiecte;
- **aprofundarea unor tematici și dezvoltarea de competențe specifice** („pot folosi noi metode de predare și evaluare”, „am avut acces la multe materiale de actualitate”, „am dobândit competențe de proiectare curriculară”);
- **valorizarea învățării nonformale și informale.**

Stagiul de formare Grundtvig a constituit un **prilej pentru reflecția critică asupra propriului stil de predare**, asupra metodelor folosite.

„Cursul s-a încheiat cu o sesiune de evaluare care i-a pus pe participanți în situația de a reflecta asupra achizițiilor și schimbărilor în propriul mod de predare și de concepere a activităților de formare”. (N. Isaila, Asociația Repere)

La nivel instituțional, activitățile de formare au însemnat o investiție directă și indirectă (prin diseminare) în resursele umane. Instituțiile din care fac parte participanții la cursurile Grundtvig sunt – conform aprecierilor acestora – mai deschise către alte grupuri de cursanți adulți.

Nu au fost semnalate dificultăți în organizarea și desfășurarea cursurilor, o singură excepție fiind semnalată – anularea unui curs, fapt care a presupus reorientarea către un altul și reluarea demersurilor administrative.

„Proiectele europene sunt foarte utile pentru formarea personală și profesională și ar trebui să continue și să fie accesibile cât mai multor beneficiari.” (I. Chiosa, Reșița)

„Sunt foarte mulțumită de asistența oferită de Agenția Națională” (C. Iuga, București)

Toți participanții ale căror rapoarte au fost analizate recomandă și altor persoane să participe la astfel de activități.

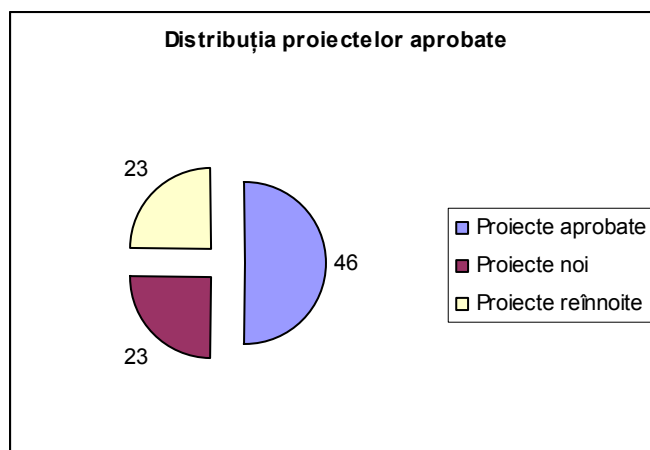
IV.3.3. Parteneriate pentru învățare

În anul 2007, au fost aprobate 46 de cereri de finanțare, 25 dintre acestea fiind propuneri de noi proiecte, iar 23 cereri de reînnoire a unor parteneriate existente.

Cererile de finanțare au provenit din 21 de județe, județele cu număr mai mare de candidaturi fiind:

- București (15);
- Cluj (4);
- Dolj (4);
- Arad (3).

Județele Caraș-Severin, Suceava și Timiș au înregistrat câte 2 proiecte.

Limba de lucru a fost predominant limba engleză, urmată de limba franceză, cu o pondere mai mică.

Bugetul total alocat parteneriatelor pentru învățare în anul 2007 a fost de 541.500 Eur, în proporție de 60,11% fiind direcționat către proiecte noi, iar 39,89% pentru proiecte reînnoite.

FONDURI ALOCATE - PARTENERIATE PENTRU ÎNVĂȚARE, RUNDA MARTIE 2007	
Costul mediu per grant pentru proiecte noi	€ 14152,17
Costul mediu per grant pentru parteneriate reînnoite	€ 9391,30
Buget total parteneriate noi	€ 325.500,00
Buget total parteneriate reînnoite	€ 216.000,00
TOTAL	€ 541.500

Parteneriatele sunt proiecte între cel puțin trei organizații active în domeniul educației adulților, în diferite țări participante la Programul de învățare pe tot parcursul vieții. Obiectivul lor principal îl constituie cooperarea inter-instituțională, învățarea din experiența celorlalți parteneri, transferul de bune practici și de expertiză și experiență.

Analiza obiectivelor parteneriatelor cuprinse în eșantionul investigației a evidențiat principalele obiective ale acestora, identificabile la majoritatea proiectelor:

- **dezvoltarea de noi competențe pentru diferite categorii de public țintă, atenție sporită fiind acordată persoanelor dezavantajate socio-economic, grupurilor vulnerabile sau persoanelor cu dizabilități;**
- **dezvoltarea unei oferte variate de cursuri, atât în manieră tradițională (față-în-față), cât și în sistem eLearning sau combinat (blended learning); crearea unor rețele de formare;**

- **valorificarea noilor tehnologii în educația adulților;**
- **dezvoltarea și asigurarea funcționalității unor servicii de consiliere și orientare profesională** pentru persoanele defavorizate;
- **elaborarea unor ghiduri de bune practici**, sprijinirea transferului de informații și abilități.

Parteneriatele au urmărit să **valorizeze experiența** instituțiilor partenere și să susțină crearea contextului favorabil pentru noi abordări în educația adulților.

Nivelul de realizare a obiectivelor a obținut un punctaj mediu de 4,23, pe o scală de la 1 la 5, unde 5=realizarea integrală. Este important că toate rapoartele analizate plasează nivelul de realizare a obiectivelor în zona pozitivă (în mare, foarte mare măsură sau integral).

În ceea ce privește rezultatele așteptate, instituțiile care au implementat parteneriate pentru învățare consideră că acestea au fost obținute în foarte mare măsură.

Temele parteneriatelor sunt diverse, elementul comun fiind **preocuparea pentru formare continuă**. Un alt aspect des întâlnit îl reprezintă **specificul publicului țintă**: persoane dezavantajate, vulnerabile, persoane cu dizabilități. Astfel, unele parteneriate au abordat problematica educației părinților sau a părinților adoptivi, alfabetizarea deținuților, formarea și consilierea pentru carieră a persoanelor dezavantajate, incluziunea socială, resurse didactice pentru profesorii din școli speciale, cursuri pentru persoane cu dizabilități, formarea interpreților care cunosc limbajul semnelor.

Activitățile dominante în cadrul parteneriatelor sunt cursurile și materialele suport, activitățile de formare, utilizarea elearning în educația adulților. Pentru adaptarea la nevoile grupurilor țintă, au fost realizate analize de nevoi și consultări.

Cooperarea dintre parteneri în implementarea proiectelor a fost un proces în general valorizat. Partenerii au cooperat bine, împărțindu-și sarcinile, comparând și evaluând rezultatele, susținându-se reciproc în procesul de explorare a soluțiilor și de elaborare a materialelor.

„Partenerii au învățat unii de la alții în diferite moduri. Fiecare a adus în proiect niveluri diferite de expertiză în utilizarea media sau în educația adulților (...) În timpul întâlnirilor de proiect, feedback-ul și reflecția, sugestiile pentru ameliorarea produselor au demonstrat preocuparea pentru calitatea rezultatelor.” (Institutul de Educația Adulților Timișoara)

În unele situații, au apărut probleme de comunicare sau împărțiri mai puțin echitabile ale sarcinilor de lucru.

„În general, parteneriatul a funcționat bine, însă au fost momente când unii parteneri s-au implicat mai mult, pe fondul expertizei individuale mai consistente” (Asociația regională pentru Educație și Dezvoltare, Suceava)

Evaluarea și monitorizarea proiectelor s-a realizat prin diverse activități în momente diferite ale proiectelor: chestionare administrate partenerilor după etape semnificative ale proiectului, chestionare de evaluare a activităților cu grupurile-țintă (de ex., activitățile de

formare), discuții informale sau discuții organizate (de grup). Partenerii s-au implicat în procesul de evaluare continuă, manifestând responsabilitate și interes pentru proiect.

Întâlnirile de proiect au fost frecvent menționate ca modalitate valoroasă de monitorizare a implementării proiectului și de ajustare în funcție de situațiile concrete.

"Cu toate că internetul a asigurat comunicarea rapidă și eficientă, întâlnirile față în față au avut un rol extrem de important pentru succesul proiectului, dând posibilitatea adoptării deciziilor în grup și feedbackului." (Zone ODL Centre CREDIS Călărași)

Dificultăți întâmpinate

Parteneriatele au fost o experiență pozitivă pentru instituțiile participante. Problemele cu care s-au confruntat în perioada implementării au decurs din dificultățile de comunicare cu unii parteneri și din modificările în structura parteneriatului, care au intervenit în unele cazuri (schimbări de instituții partenere, datorate încetării finanțării unor instituții din parteneriatul inițial). Pentru o mai bună comunicare între parteneri, creșterea numărului de întâlniri transnaționale ar putea fi o soluție, din punct de vedere al beneficiarilor. Personalul proiectului ar dori să aibă mai mult timp pentru activitățile pe care și le-au propus și, de asemenea, ar dori să crească receptivitatea socială pentru activitățile de educație nonformală, pentru voluntariat și colaborare. În organizarea activităților de formare, au întâmpinat dificultatea de a elibera diplome "recunoscute" la nivel național, cererea pentru validarea formală a oricărei activități de învățare fiind extrem de mare.

Rezultate și impact

Produsele rezultate se înscriu frecvent în categoria **paginilor web și a publicațiilor** - manuale, broșuri, materiale pedagogice. Cu o frecvență mai redusă, sunt menționate casete video sau DVD-uri, CD-Rom, documente strategice, rapoarte comparative, analize de nevoi.

Întrucât rapoartele analizate vizau parteneriate reînnoite, se pot extrage elemente ale impactului acestora la diferite niveluri de beneficiari direcți și indirecti.

La nivel individual, reprezentanții grupurilor țintă care au participat la activitățile proiectului și în special la sesiuni de formare și-au îmbunătățit **competențele lingvistice** (dat fiind că multe dintre activitățile de formare erau transnaționale), au devenit mult mai **motivați** pentru a se perfecționa sau a-și îmbunătăți condițiile de viață și profesionale și au dobândit mai multă **încredere în propria persoană**. În egală măsură, și-au dezvoltat "aptitudini sociale" – abilități de comunicare cu ceilalți, de lucru în echipă, toleranța. Într-o măsură mai mică decât beneficiile enumerate anterior, rapoartele finale ale proiectelor afirmă că participanții la activitățile de formare și-au ameliorat competențele de utilizare a noilor tehnologii ale informației și comunicării.

Personalul organizațiilor partenere a beneficiat, de asemenea, de îmbunătățirea competențelor lingvistice, de ameliorarea aptitudinilor sociale, a competențelor de relaționare și comunicare publică, dar și de lărgirea orizontului cultural, prin cunoașterea altor țări și culturi. Și această categorie de beneficiari a înregistrat schimbări la nivel atitudinal, fiind mai motivați și deschiși către colaborare, către proiecte europene și având

mai mare încredere în forțele proprii. De asemenea, și-au îmbunătățit competențele de utilizare a tehnologiei informației și comunicării.

La nivel instituțional, principala direcție de impact o reprezintă intensificarea colaborării între membrii organizației, aspect important pentru dezvoltarea instituțională și ameliorarea culturii organizaționale. În aceeași tendință, un alt aspect îl reprezintă sprijinul sporit din partea echipei manageriale.

"Ne-am dat seama de importanța educației nonformale în context economic. Am explorat diversitatea culturală și ne-am conștientizat punctele forte, oportunitățile. De asemenea, am înțeles importanța parteneriatelor cu alte instituții, atât în plan local, cât și internațional."(Univ. "Gh. Asachi" Iași)

Organizațiile participante și-au **îmbogățit oferta de formare și și-au dezvoltat capacitatea instituțională**.

"În ceea ce privește managementul organizației, a crescut mult capacitatea instituțională de a răspunde nevoilor adulților în procesul de formare continuă". (Societatea de Servicii Informative SA Suceava)

În ceea ce privește **impactul la nivelul comunității locale**, acesta este resimțit sub forma colaborării mai intense cu alte instituții și prin implicarea uneori mai bună a diferitelor categorii de beneficiari. Colaborarea cu agenți economici, companii, întreprinderi are deocamdată un nivel mai redus. Sprijinul din partea unor factori locali sau regionali este menționat cu o frecvență relativă.

IV.4. Programul sectorial Leonardo da Vinci

Programul sectorial Leonardo da Vinci susține cooperarea inter-instituțională și dezvoltarea organizațiilor care furnizează ori facilitează accesul la educație și formare profesională, în vederea creșterii calității formării și mai bunei profesionalizări a resurselor umane.

IV.4.1. Structura programului sectorial Leonardo da Vinci

Acțiuni descentralizate

Mobilitate: sprijinirea beneficiarilor pentru a se adapta noilor cerințe ale pieței europene a muncii, a-și dezvolta competențe specifice și a înțelege mai bine cultura economică și socială a țării gazdă:

- plasamente de formare pentru persoane cu vârsta de minim 15 ani, aflate în proces de formare inițială, altul decât studiile superioare (prescurtat IVT), pentru o perioadă de la 2-39 de săptămâni;
- plasamente pe piața muncii ("PLM"), pentru adulți (muncitori, angajați, voluntari, șomeri, persoane autorizate sau disponibile pe piața muncii, absolvenți), cu o durată de 2-26 săptămâni;
- mobilitatea profesioniștilor în formare profesională ("VETPRO") – schimburi de experiență sau dezvoltare profesională cu o durată de 1-6 săptămâni pentru formatori, consilieri de orientare profesională, responsabili cu formarea profesională și consilieri de carieră;

Parteneriate: activități de cooperare – la scară mică – între organizații din domeniul educației vocaționale și formării profesionale (minimum 3 organizații din 3 țări diferite); finanțarea vizează cu precădere procesul de cooperare și schimb de bune practici, nu crearea de produse; această acțiune a demarat în anul 2008.

Transfer de inovație (proiecte multilaterale) – valorificarea unei/unor soluții deja implementate într-una sau mai multe țări, în cadrul unui parteneriat între minim 3 organizații din 3 țări diferite participante la programul sectorial Leonardo da Vinci, care vizează îmbunătățirea sistemelor de formare profesională prin adaptarea la nevoile naționale a unor procese și produse inovative dezvoltate în alte contexte. Durata acestor proiecte este de maxim 2 ani.

Vizite pregătitoare – sprijinirea persoanelor/ instituțiilor care doresc să propună un proiect Leonardo da Vinci (de mobilitate, parteneriat sau transfer de inovație).

Acțiuni centralizate (administrare direct de Comisia Europeană, prin Agenția Executivă pentru Educație, Audiovizual și Cultură)

Proiecte multilaterale de dezvoltare de inovație

Rețele tematice de experți

Măsuri complementare

IV.4.2. Implementarea mobilităților Leonardo da Vinci

În anul 2007, au fost depuse 211 proiecte, din care 199 au fost eligibile și au trecut de prima selecție. Dintre acestea, 121 de proiecte au fost aprobate, rata de selecție rezultată fiind de 57,34%.

	IVT	PLM	VETPRO	TOTAL
Număr total de proiecte depuse	89	42	80	211
Număr total de proiecte eligibile	85	42	72	199
Număr de proiecte propuse spre aprobare	48	26	47	121
Subvenție proiecte aprobate (EUR)	1.398.003	1.115.519	1.071.037	3.584.559
Număr de beneficiari proiecte aprobate	767+80	391	494	885
Număr de proiecte propuse pe lista de rezervă	22	3	7	32
Număr de proiecte respinse	15	13	18	46

S-au înregistrat propuneri de proiecte din 32 județe. Județele cu cel mai mare număr de cereri depuse sunt: Iași (39), București (27), Hunedoara (17), Dolj și Timiș (câte 14), iar județele cu cele mai puține: Bistrița-Năsăud, Botoșani, Covasna, Dâmbovița, Ialomița, Sălaj, Vrancea (câte o aplicație). Au existat și județe care nu au depus proiecte: Buzău, Călărași, Giurgiu, Ilfov, Maramureș, Mehedinți, Neamț, Prahova, Teleorman, Tulcea. **Județele cu cel mai mare număr de proiecte aprobate:** Iași (31), București (15), Dolj (10), Timiș (9).

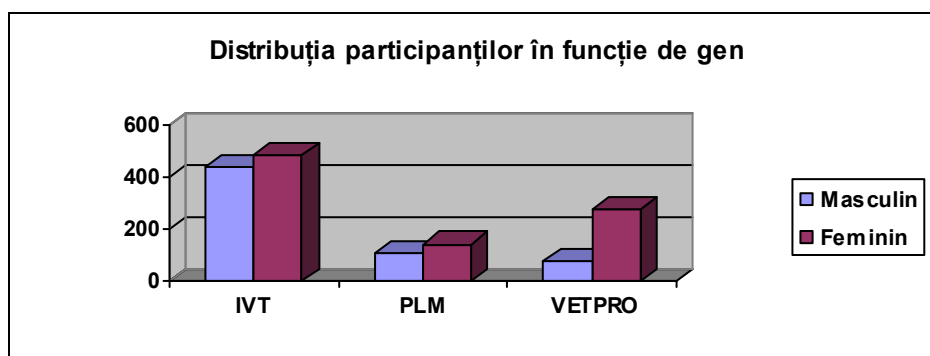
Județ	Propuneri de proiecte	Total proiecte aprobate	Proiecte aprobate, pe categorii		
			IVT	VETPRO	PLM
Alba	3	0	0	0	0
Arad	9	4	2	2	0
Argeș	5	4	4	0	0
Bacău	2	1	1	0	0
Bihor	9	6	0	0	6
Bistrița-Năsăud	1	1	1	0	0
Botoșani	1	1	0	1	0
Brașov	13	9	4	4	1
Brăila	2	1	1	0	0
Buzău	0	0	0	0	0
Caraș-Severin	2	1	0	1	0
Călărași	0	0	0	0	0
Cluj	4	2	0	1	1
Constanța	8	3	1	2	0
Covasna	1	0	0	0	0
Dâmbovița	1	1	1	0	0
Dolj	14	10	4	6	0

Galăț	2	1	1	0	0
Giurgiu	0	0	0	0	0
Gorj	2	1	1	0	0
Harghita	5	2	1	1	0
Hunedoara	17	3	0	3	0
Ialomița	1	1	0	1	0
Iași	39	31	11	11	9
Ilfov	0	0	0	0	0
Maramureș	0	0	0	0	0
Mehedinți	0	0	0	0	0
Mureș	2	1	0	1	0
Neamț	0	0	0	0	0
Olt	2	0	0	0	0
Prahova	0	0	0	0	0
Satu Mare	2	0	0	0	0
Sălaj	1	0	0	0	0
Sibiu	2	1	0	1	0
Suceava	8	4	1	3	0
Teleorman	0	0	0	0	0
Timiș	14	9	5	3	1
Tulcea	0	0	0	0	0
Vaslui	3	2	2	0	0
Vâlcea	8	5	2	3	0
Vrancea	1	1	1	0	0
București	27	15	4	3	8
Total	211	121	48	47	26

În cazul exercițiului 2007, au fost selectați **1447 de participanți și 84 de profesori însoțitori**. În funcție de tipul de mobilitate și de genul participanților pot fi identificați:

- IVT: 835 participanți dintre care 415 băieți și 420 fete și 84 profesori însoțitori dintre care 21 bărbați și 63 femei;
- PLM: 254 participanți dintre care 111 bărbați și 143 femei.
- VETPRO: 358 participanți dintre care 81 bărbați și 277 femei.

Pe lângă participanții anterior menționați, mai sunt 32 participanți (VETPRO) și 6 participanți (PLM) care încă nu au fost introduși în baza de date, lipsind deocamdată informațiile personale.

În ceea ce privește distribuția în funcție de țara de destinație, atât în cazul mobilităților IVT cât și în cazul mobilităților PLM, țara cea mai solicitată a fost Germania (310 persoane, respectiv 58), în cazul mobilităților VETPRO: Spania (92 de persoane).

Țara de destinație - IVT	Număr	%	Țara de destinație - VETPRO	Număr	%
Austria	33	4%	Austria	30	8%
Franța	75	8%	Belgia	6	2%
Germania	310	34%	Danemarca	8	2%
Grecia	17	2%	Finlanda	42	12%
Ungaria	16	2%	Franța	37	9%
Italia	180	20%	Germania	34	9%
Olanda	8	1%	Grecia	4	1%
Polonia	15	2%	Italia	35	10%
Portugalia	36	4%	Olanda	17	2%
Spania	171	19%	Portugalia	29	8%
Suedia	8	1%	Spania	92	26%
Turcia	10	1%	Suedia	6	2%
Marea Britanie	41	4%	Marea Britanie	50	9%
Total	920	100%	Total	387	100%

Țara de destinație - PLM	Număr	%
Austria	24	9%
Republica Cehă	5	2%
Danemarca	55	22%
Franța	8	3%
Germania	58	23%
Grecia	17	7%
Ungaria	16	6%
Malta	8	3%
Olanda	22	9%
Polonia	5	2%
Portugalia	3	1%
Spania	27	8%
Turcia	4	2%
Marea Britanie	8	3%
Total	260	100%

Proiectele Leonardo da Vinci au promovat cooperarea transnațională inter-instituțională și au încurajat formarea pentru noi meserii conturate pe fondul schimbărilor tehnologice și sociale contemporane. Pe termen lung, au contribuit la ameliorarea ratei de ocupare profesională, la creșterea coeziunii sociale, precum și la creșterea competitivității profesionale prin intermediul formării continue.

Temele proiectelor s-au centrat pe nevoile de formare profesională specifice diferitelor domenii vizate, pe întărirea capacității instituțiilor publice din zona rurală pentru elaborarea, implementarea și monitorizarea proiectelor de dezvoltare rurală și zonală, nevoile de formare a profesorilor și formatorilor în ceea ce privește integrarea noilor tehnologii în metodele de predare învățare, pe elaborarea de programe de formare

și materiale didactice pentru ocupațiile noi. În sens larg, proiectele au evidențiat importanța formării profesionale pentru creșterea competitivității și a spiritului antreprenorial.

Obiectivele specifice ale programului Leonardo da Vinci vizate de majoritatea proiectelor se referă la sprijinirea participanților în vederea dobândirii de cunoștințe, abilități și calificări pentru facilitarea dezvoltării personale, creșterea șanselor de angajare și participare pe piața muncii europene. Alte obiective care se regăsesc în proiecte sunt: creșterea transparenței și recunoașterii calificărilor și competențelor, susținerea îmbunătățirilor aduse calității și inovării în sistemele, instituțiile și practicile de formare profesională.

Pentru a culege informații legate de implementarea parteneriatelor au fost analizate 32 de rapoarte finale. Dintre acestea, 13 au fost proiecte IVT, 13 proiecte VETPRO și 6 proiecte PLM.

Obiectivele urmărite de proiectele realizate se concentrează pe următoarele aspecte:

- **formarea profesională a participanților:** dezvoltarea capacității personale în susținerea noilor inițiative, asistarea și orientarea promotorilor pentru a transforma ideile coerente în proiecte personale sau de grup, promovarea asigurării calității în managementul de formare profesională, dobândirea de cunoștințe și abilități care să faciliteze dezvoltarea profesională și pătrunderea pe piața europeană a muncii, îmbunătățirea atitudinilor, aptitudinilor și competențelor profesionale necesare pentru integrarea în sistemul european, îmbunătățirea formării profesionale inițiale și achiziționarea aptitudinilor și competențelor necesare angajării, promovarea participării elevilor la activități profesionale cu rezultat direct în dezvoltarea lor profesională;

- **recunoașterea calificărilor și competențelor:** îmbunătățirea calității și creșterea volumului mobilităților în Europa a persoanelor implicate în educația și formarea profesională inițială, îmbunătățirea transparenței și recunoașterea calificărilor și competențelor, inclusiv cele însușite prin formare în contexte non-formale sau informale, facilitarea mobilității pe piața muncii, prin adoptarea unui cadru național al calificărilor în concordanță cu EQF, familiarizarea participanților cu exigențele și relațiile de muncă existente la nivelul unei companii străine;

- **cooperarea între instituții sau organizații furnizoare de educație și formare:** dezvoltarea cooperării între instituțiile implicate în educație și formare profesională în plan european, dezvoltarea managementului instituțional în vederea adaptării eficiente a curriculum-ului la cerințele și oportunitățile pieței muncii;

- **schimbul de experiență pedagogică și transferul bunelor practici:** diseminarea experienței europene și constituirea unei platforme pentru viitoare colaborări;

- **TIC în educație:** formarea și dezvoltarea competențelor la nivel european în predare - învățare și promovarea învățării centrate pe elev utilizând TIC în învățământul profesional și tehnic, îmbunătățirea tehnicilor de predare a științelor utilizând TIC și noile media, valorificarea practicilor europene în materie de predare-învățare a științelor, utilizând TIC;

- **modernizarea procesului didactic:** cunoașterea și analiza noilor metode de predare - învățare utilizate în școlile UE pentru formarea competențelor cheie ale elevilor și îmbunătățirea rezultatelor școlare, motivarea participanților pentru a trece de la metodele tradiționale de predare-învățare la metode active centrate pe elev;

- **comunicarea și colaborarea dintre școală și alte instituții:** asimilarea unor noi strategii de colaborare cu părinții în vederea implementării valorilor europene în educație;

- **dezvoltarea personală a participanților:** dezvoltarea competențelor specifice în managementul programelor de formare și managementul construirii echipelor, dezvoltarea competențelor lingvistice de comunicare într-o limbă străină de circulație internațională, întărirea capacității personale de a identifica punctele critice ale teritoriilor și definirea obiectivelor strategice, îmbogățirea cunoștințelor despre cultura europeană;
- **interculturalitatea:** promovarea tradițiilor culturale și a dialogului între culturi;
- **promovarea valorilor în educație:** educarea elevilor ca cetățeni activi și responsabili față de problemele civice ale societății.

Analiza activităților și rezultatelor înregistrate în cadrul programului Leonardo da Vinci relevă un nivel ridicat de atingere a obiectivelor, convergența cu nevoile individuale ale beneficiarilor, cu nevoile instituționale și cu cele ale sistemului de educație.

„Activitățile zilnice au fost captivante, în fiecare zi descoperind noi secrete din arta culinară tradițională spaniolă. Astfel programul de activități stabilit în România a fost respectat, noi știind ce aveam de făcut de la bun început.” (G.D.P., elev Grup Școlar „Traian Vuia”, Craiova)

Participanții au fost implicați în **activități de studiu** (reuniuni de lucru; discuții cu echipele manageriale ale școlilor, cu profesorii, cu elevii; analiza documentelor școlare; workshop-uri; conferințe, mese rotunde, sesiuni de informare și analiză comparativă; schimburi de experiență și de bune practici; cursuri de pregătire), în **activități practice** (pregătire profesională; intervenții tehnice; utilizarea instrumentelor specifice) în **vizite** la școli de profil, la organizații partenere; dar și în **activități culturale** (vizite ale unor obiective turistice; vizionarea unor spectacole; jocuri și concursuri; ieșiri în oraș).

„Timpul liber l-am petrecut exersând rețetele pe care le pregăteam la școala de bucătări și în vizitele culturale, deosebit de plăcute, impresionante[...] și care ne-au lăsat amintiri de neuitat”. (G.D.P., elev Grup Școlar „Traian Vuia”, Craiova)

Monitorizarea activității participanților la plasamente s-a realizat prin observarea zilnică a activității practice a acestora, prin intermediul întâlnirilor operative de lucru între participanți, tutori și profesori, prin discuții cu participanții, analize interactive ale produselor rezultate. Participanții la mobilități au fost consiliați pentru a se adapta cât mai ușor programului de plasament. Alte modalități de monitorizare au fost: fișe de lucru, chestionare, vizite de monitorizare.

Diseminarea rezultatelor proiectelor a cuprins activități diverse, realizate la mai multe niveluri:

- **la nivelul școlii:** prezentarea raportului final, lecții demonstrative, activități demonstrative, expoziții de poze și materiale informative, articole în revista școlii, lecții crosscurriculare, cursuri opționale, punct informativ, demonstrații de abilități practice;
- **la nivel județean:** ședințe ale directorilor de școli, seminarii sau simpozioane județene sau interjudețene, ateliere de lucru pentru formatori locali și inspectori, activități de formare cadrelor didactice, Târgul de educație);
- **la nivel național:** (cercuri pedagogice, seminarii);
- **în presa locală:** (articole în presa și televiziunea locală, comunicat de presă);
- **internet:** (pagina web, prezentări Power Point postate pe site-ul instituției);

Impactul proiectelor de mobilități

Implicarea în cadrul acțiunii Leonardo da Vinci a însemnat pentru participanți dezvoltarea competențelor **profesionale:** cunoașterea altor sisteme europene de formare,

competențe de concepere și implementare a programelor de formare, valorizarea experienței dobândite în timpul mobilității prin adaptarea la activitatea specifică instituțiilor din România, formarea de noi competențe profesionale utile în integrarea pe piața muncii, abilități de management al timpului de muncă.

„Cunoștințele, experiențele și competențele dobândite în cursul derulării proiectului au contribuit la formarea unor specialiști cu o viziune nouă asupra sistemului de învățământ, asupra folosirii metodelor care să asigure dobândirea de competențe necesare elevilor în procesul de producție real. Prin realizarea proiectului s-a schimbat mentalitatea profesorilor, care prin munca zilnică de la catedră se va transfera la ceilalți profesori, la elevi, la părinți.” (Grup Școlar „Liviu Rebreanu”, Bălan)

„Pregătirea la această școală mi-a dat mai multă încredere în forțele mele deoarece mi-am dat seama că pot relaționa cu oamenii și pot îndeplini diverse sarcini corect și rapid.” (A.D., elev, Grup Școlar „Traian Vuia”, Craiova)

„Am descoperit noi tehnici și metode de preparare a mâncărilor cu specific mediteranean. Am învățat tehnici de ornare și prezentare a platourilor.” (A.M.S., elevă, Grup Școlar „Traian Vuia”, Craiova)

„Mi-a plăcut să lucrez cu mașini performante, să desenez tiparul de fustă pe calculator, să-l încadrez pe material. Au fost tehnici noi, pe care nu le-am folosit până acum.” (C.I., elev, Colegiul Tehnic „Ioan C. Ștefănescu”, Iași)

„Știu mai mult acum, în urma plasamentului de formare, iar acum realizez că activitățile practice sunt o componentă importantă a oricărei activități de învățare.” (CP.S., elevă, Colegiul Agricol Fălticeni)

De asemenea, **participanții la mobilități și-au dezvoltat competențele de comunicare într-o limbă străină.** Utilizarea limbilor străine este o competență cheie în contextul societății globalizate și a mobilității de studiu și profesionale a populației.

„Participanții și-au îmbunătățit, pe lângă modul de comunicare în limba engleză, și comunicarea în limba germană, au înțeles terminologia tehnică de specialitate din limba germană putând opera cu ușurință cu noțiunile de specialitate prezentate.” (Grup Școlar Chișineu Criș)

„De remarcat progresul înregistrat de participanți în ceea ce privește competențele lingvistice în limba spaniolă privind terminologia adecvată proiectului. Aceștia au prezentat proiectele finale de stagiu în limba spaniolă, evaluatorii fiind impresionați de nivelul de utilizare a limbii spaniole.” (Fundatia Ecologică Green, Iași)

„Pregătirea lingvistică a fost realizată în cadrul unui curs de limbă franceză, pe grupe, în care au fost folosiți termeni specifici în domeniul formării profesionale. De asemenea au fost achiziționate materiale de pregătire lingvistică cum ar fi dicționare română-francez și francez-română, ghiduri de conversație, cursuri interactive cu CD, cărți în limba franceză. Evaluarea s-a realizat printr-un test de cunoștințe lingvistice iar la final a fost completat Pașaportul lingvistic.” (CCD Dolj)

Din cealaltă perspectivă a comunicării – cea socială – mobilitățile Leonardo da Vinci au însemnat dezvoltarea competențelor de lucru în echipă, a relaționării cu persoane care au

perspective culturale diferite, asumarea de responsabilități și manifestarea unor atitudini favorabile cooperării și coeziunii sociale.

„După aceste trei săptămâni mi-am dat seama ce greu este să stai departe de cei dragi și acum sunt mai îngăduitor și mai înțelegător cu cei din jur.” (A.D., elev, Grup Școlar „Traian Vuia”, Craiova)

„Plasamentul m-a ajutat să mă descurc mai bine în viața de zi cu zi și am învățat să lucrez mai bine în echipă.” (A.R., elevă, Colegiul Național, Iași)

Alte arii ale impactului proiectelor vizează:

- **dezvoltarea competențelor interculturale:** cunoașterea culturii și a tradițiilor altor țări, stimularea spiritului de cetățean european, cunoașterea și toleranța reciprocă (*„Am avut ocazia să mă integrez în comunitatea locală, la acest lucru contribuind în mod special, familia la care am stat.”* - A.M., elevă, Colegiul Agricol Fălticeni);
- **adaptabilitatea:** capacitatea de integrare și adaptare la un stil de viață diferit; adaptarea la situații educaționale noi (*„Am învățat să mă descurc singură în diverse situații, ceea ce îmi dă mai multă încredere în forțele proprii.”* – A.M., elevă, Colegiul Agricol Fălticeni)
- **competențe de utilizare a noilor tehnologii (TIC):** îmbunătățirea competențelor de utilizare TIC; a internetului și mesageriei electronice.

Datele culese din rapoarte arată că, **la nivel instituțional**, participarea la proiecte a însemnat:

- îmbunătățirea calității formării profesionale oferite, prin dezvoltarea competențelor profesionale, stimularea motivației resurselor umane, transferul de experiență prin dezvoltarea unor rețele de cooperare pe anumite teme;
- diversificarea resurselor pedagogice;
- creșterea capacității de management al proiectelor în parteneriat transnațional;
- mai bună gestionare a programelor europene;
- extinderea tipurilor de participare la proiecte europene; întărirea capacității transnaționale a organizațiilor;
- îmbunătățirea imaginii și creșterea vizibilității instituției în context european;
- o mai bună înțelegere a modului de organizare și de funcționare a sistemelor de formare profesională;
- realizarea unor conexiuni cu instituții similare și cu preocupări similare din alte țări.

„Derularea acestui proiect a avut un impact pozitiv și asupra partenerilor din proiect, prin schimburile care au avut loc la nivelul instituțiilor. S-a discutat despre sistemul de formare inițială și continuă din România și Spania, despre, statutul cadrului didactic, sursele de finanțare ale școlii, relația sa cu comunitatea și primăria.” (Școala Normală „Vasile Lupu”, Iași)

Prestigiul instituțiilor a crescut, acestea au acumulat expertiză și și-au dezvoltat expertiza în arii mai puțin avute în vedere anterior. Au fost formate resursele umane și gradul de motivație pentru implicarea în dezvoltarea instituțională a crescut.

În cadrul proiectelor de mobilități, s-a urmărit **asigurarea echilibrului de gen și a șanselor egale.**

„Grupul de beneficiari a fost compus din 9 fete și 7 băieți, numărul fetelor fiind superior datorită interesului acestora de a se familiariza cu practicile UE în domeniul creșterii animalelor de companie și de a munci în acest domeniu și

pentru a răspunde nevoii de promovare a egalității șanselor în mediul rural, unde se știe că luarea deciziilor aparține în mare măsură bărbaților.” (Colegiul pentru Agricultură și Industrie Alimentară „Țara Bârsei”, Prejmer, jud. Brașov)

Evaluare și certificare

Evaluarea participanților s-a realizat prin intermediul testelor scrise, probelor practice, prin chestionare, interviuri de progres, observarea și analiza activității zilnice. De asemenea, au fost pregătite și prezentate portofolii profesionale individuale sau rapoarte finale de evaluare.

„Pentru evaluarea stagiului, am completat chestionare cu întrebări referitoare la activitățile derulate, am prezentat produsul de îmbrăcăminte realizat practic, am făcut aprecieri legate de participarea mea la acest stagiou.” (A.C.A., elevă, Colegiul Tehnic „Ioan C. Ștefănescu”, Iași)

La încheierea perioadelor de formare, participanții au primit **Certificate de participare**, **Certificatul Mobility Pass**, **Certificate Lingvistice** și **Certificate de pregătire profesională**.

„În urma pregătirii profesionale, a orelor de pregătire lingvistică și a celor de cultură, nu numai că am primit certificate ce atestau pregătirea noastră, dar am câștigat și experiență, am cunoscut o cultură nouă, diferită de a noastră, oameni noi, o lume distinctă de cea în care eram obișnuiți să trăim și să socializăm.” (A.M.S., elevă, Grup Școlar „Traian Vuia”, Craiova)

Dificultăți întâmpinate și soluții adoptate

Deși nu au apărut probleme majore care să ducă la imposibilitatea realizării activității în cadrul plasamentelor, în unele rapoarte se prezintă câteva dintre dificultățile întâmpinate de participanți (care nu au însă întotdeauna legătură cu cadrul programului Leonardo da Vinci): decalarea perioadei de stagiou datorită schimbărilor în programul colaboratorilor, modificarea referințelor bancare, fondurile insuficiente, lipsa timpului (*„Datorită contractării în luna februarie a proiectului, toate activitățile s-au desfășurat într-un timp foarte scurt, necesitând un efort deosebit din partea echipei de proiect și a participanților.”* - Liceul Teologic Penticostal „Logos”, Timișoara). Au fost menționate și probleme datorate participanților la plasamente: *„În prima zi a stagiului, participanții au întârziat zece minute, ceea ce a deranjat tutorii de la WBS Training AG, însă problema a fost remediată ulterior, plecarea de la cămin făcându-se mult mai devreme în fiecare dimineață. Astfel, participanții au dobândit și abilitatea de a fi mereu punctuali, din dorința de a se adapta din punct de vedere cultural și organizațional la cerințele din țara și organizația gazdă.”* (Colegiul Național „Emil Racoviță”, Iași)

Finanțarea din fondurile ANPCDEFEP a fost suficientă pentru participanți în 81,25% dintre rapoartele analizate. În cazul celorlalți, fondurile au fost suplimentate din bugetul propriu (participanții au primit o diurnă suplimentară din partea organizațiilor de origine).

„Din surse proprii independente de proiect, au fost finanțate costurile de călătorie pentru efectuarea celei de-a doua vizite de monitorizare a profesorului coordonator.” (Colegiul Economic Râmnicu Vâlcea);

„Sursele de finanțare adiacente au constat în fonduri proprii ale FEG, utilizate în vederea bunei realizări a proiectului.” (Fundația Ecologică Green, Iași).

Nivelul de satisfacție în raport cu programul este foarte ridicat, participanții fiind conștienți de importanța stagiilor de mobilitate pentru formarea lor personală și profesională, precum și pentru dezvoltarea carierei.

„Eu sunt foarte mulțumită că am avut șansa să particip la acest plasament și doresc și colegilor mei această șansă. A fost o experiență atât pe plan profesional cât și cultural. Am învățat multe lucruri care-mi vor folosi în viitor. Plasamentul va fi o activitate importantă în CV-ul meu.” (A.C.E., elevă, Colegiul Tehnic „Ioan C. Ștefănescu”, Iași)

IV.5. Vizite de studiu

Programul VIZITE DE STUDIU finanțează mobilități transnaționale pentru experți și factori de decizie din domeniul învățământului preuniversitar, VET și partenerii sociali de la nivel local, regional și central, cu scopul transferului de experiență și de informații privind politicile de reformă, dezvoltare și inovare în învățarea pe tot parcursul vieții.

Implementarea acțiunii

În anul 2007 au fost depuse 159 de candidaturi pentru vizitele de studiu, dintre care 80 candidaturi au fost evaluate ca fiind eligibile și aprobate pentru finanțare, în timp ce 79 de candidaturi au fost respinse. S-a înregistrat astfel o rată de selecție de 50,31%.

Pregătirea pentru stagiul

Anterior desfășurării stagiului, candidații au încercat să își îmbunătățească abilitățile de comunicare în limbi străine (limba de lucru a stagiului), prin cursuri de limbă străină (limba engleză sau limba franceză) sau prin activități de studiu individual. Au căutat informații despre sistemul de învățământ românesc și despre sistemul de învățământ din țara gazdă, au studiat tehnicile TIC din sistemul românesc de învățământ, s-au documentat în legătură cu temele care urmau a fi dezbătute în cadrul vizitei de studiu și au pregătit materiale informative (prezentări Power Point, filme scurte, pliante, mape, ghiduri turistice, vederi, CD-uri, produse cu specific cultural românesc). De asemenea, au luat legătura cu coordonatorii din instituțiile organizatoare.

Relația între așteptări și rezultate

Participanții sunt de părere că **vizita de studiu a răspuns în mare măsură nevoii de dezvoltare profesională. Prin acest stagiul, au fost sprijiniți să identifice** soluții pentru modernizarea metodelor de predare și pentru valorificarea TIC în educație. De asemenea, au dobândit cunoștințe necesare unui management performant și competențe de comunicare și relaționare. Vizita de studiu a dus la intensificarea schimburilor de experiență și parteneriatelor între instituții cu același profil.

*„[...] a fost folositor pentru toți să dezbaterem și să împărtășim din propria experiență, mai ales că în grup eram reprezentanți ai Europei de Vest și ai celei de Est, iar discuțiile au ajuns inevitabil la < **dar voi cum faceți asta?** >” (S.G. Todor)*

„Vizita de studiu a răspuns nevoilor de dezvoltare profesională ca factor de decizie în învățământul preuniversitar, prin exemplele de bună practică în ceea ce privește dezvoltarea competențelor elevilor pentru a fi capabili să se integreze pe piața muncii.” (M.Nicolaescu)

Pentru a culege informații detaliate legate de implementarea acțiunii, au fost analizate 40 de rapoarte finale. Conform acestora, **obiectivele vizitelor de studiu au vizat:**

- **comunicarea și colaborarea între școli partenere:** posibilitatea de a stabili legături între școli din țară și școli din Europa pentru dezvoltarea unor proiecte; dezvoltarea abilităților de lucru în echipă; identificarea posibilităților de colaborare între tinerii țărilor europene;
- **modernizarea procesului didactic:** cunoașterea unor noi tehnici moderne față de cele folosite deja în România;
- **dezvoltarea abilităților manageriale sau de formator:** descoperirea unor metode noi de formare profesională; îmbogățirea experiențelor de formator; dezvoltarea abilităților manageriale prin tehnici moderne de informare și comunicare;
- **transferul bunelor practici între școli:** identificarea de exemple și modele de bune practici; aflarea cât mai multor informații despre sistemele de educație din alte țări; schimbul de idei și exemple de bună practică; compararea sistemelor educaționale; observarea modului de desfășurare a activităților extracurriculare cu caracter sportiv;
- **integrarea tehnologiilor moderne** în procesul de învățare; îmbunătățirea abilităților TIC;
- **dezvoltarea personală a participanților:** ameliorarea competențelor de comunicare și relaționare inclusiv a competențelor lingvistice;
- **analiza și identificarea unor soluții pentru probleme semnificative ale educației:** de exemplu, combaterea abandonului, eșecului școlar (identificarea factorilor care contribuie la eșecul școlar și care duc la abandonul școlar; cunoașterea experiențelor altor țări în domeniul luptei împotriva eșecului și abandonului școlar; combaterea fenomenelor de abandon școlar); accesul la educație (prezentarea mecanismelor de integrare a copiilor migranților); **orientarea școlară și profesională** a elevilor;
- **promovarea valorilor în educație:** găsirea căilor de promovare a multiculturalității și a cetățeniei europene active;
- **comunicarea și colaborarea dintre școală și alte instituții:** implicarea comunității locale – primărie, prefectură, în structurarea planurilor de școlarizare; cunoașterea modului în care furnizorii de practică sunt implicați în pregătirea elevilor;

Participanții la vizite apreciază că **obiectivele pe care le-au urmărit au fost atinse într-o foarte mare măsură.**

„Toate obiectivele au fost realizate. Ne-am realizat ca echipă și dorim să ne mai întâlnim pentru activități de schimb de experiență” (M. Șișman)

„Toate obiectivele propuse prin proiect au fost atinse datorită numărului mare de activități incluse în cadrul vizitei precum și datorită implicării multor factori de decizie din domeniul educației și al formării profesionale din Cagliari și din zona metropolitană.” (M.G.Melita)

„Obiectivele realizate au fost mai numeroase, pentru că în timpul vizitei am descoperit aspecte foarte interesante.” (M.Nicolaescu)

Activități realizate pe durata vizitei de studiu

Sarcinile au fost desfășurate conform programului stabilit anterior. Pe lângă activitățile generale, de prezentare a participanților, a sistemelor de învățământ din care proveneau, a

unor elemente de specificitate a țării de origine și prezentarea instituției-gază, vizitele au cuprins trei categorii de activități:

- **activități instructive:** participarea la seminarii, conferințe, mese rotunde, discuții despre program, întâlniri cu autoritățile locale, dezbateri, prezentări de referate;
- **activități practice:** vizite de lucru, demonstrații ale unor softuri educaționale și alte resurse web în procesul de învățământ (bloguri, site-uri web), dezvoltarea platformelor TIC pentru copii cu nevoi speciale, asistența la activitățile practice ale elevilor, prezentarea proiectelor și produselor acestora, întâlniri de lucru, realizarea raportului de grup, redactarea raportului final;
- **activități extracurriculare:** participarea la emisiuni televizate, la activități culturale. vizitarea unor obiective turistice etc..

„Pe lângă activitățile legate de tema vizitei s-au organizat vizite la obiective turistice importante din zona Les Arcs sur Argents; schimburi de opinii legate de cultura țărilor participante, obiceiuri, istorie, geografie, literatură, muzică.”
(M. Cozma)

Rezultate și aspecte ale impactului vizitelor de studiu

Implicarea instituției proprii în proiecte. Vizitele au facilitat comunicarea și au creat noi canale de comunicare între instituții din Europa („Astfel am pus bazele dezvoltării unui proiect e-Twinning cu școli din Grecia și ale unui proiect cu schimb de elevi cu o școală din Vrasta, Bulgaria.” - M. Anghel). Participanții și-au propus să creeze pentru școli și profesori din sistemele lor de învățământ oportunități de participare la parteneriate Comenius sau la proiecte eTwinning.

„Participarea mi-a oferit atât abilitățile practice și aprofundarea cunoștințelor teoretice în managementul proiectelor europene, cât și realizarea unor contacte instituționale care sunt în acest moment utilizate pentru inițierea unui proiect la nivelul instituției noastre.” (N. Târnoveanu)

Pentru **dezvoltarea dimensiunii europene în cadrul instituției proprii**, participanții intenționează să valorifice experiența dobândită în timpul vizitei de studiu prin:

- dezvoltarea cooperării cu școli partener;
- facilitarea de contacte și schimburi educaționale între școli;
- valorizarea materialelor și experienței dobândite;
- dezvoltarea informării și comunicării prin mijloace electronice;
- adaptarea metodelor și procedeelelor din alt sistem de învățământ la realitățile instituției proprii;
- realizarea de proiecte (urmărind și implicarea părinților în viața școlii) - Comenius, e-Twinning.

„Vizita de studiu Calitatea în educație a creat pentru mine oportunitatea necesară pentru a constata că și celelalte state europene se confruntă cu dificultăți în ceea ce privește [...] păstrarea calității obținute. Prin diseminarea propriei participări la curs, mai ales colegilor din instituția în care lucrez, voi încerca să îmbunătățesc competența lor profesională.” (T. Sele)

Ca rezultat al vizitelor de studiu, **participanții au identificat noi modalități pentru: prevenirea abandonului școlar, reducerea violenței în școală, cooperarea cu părinții și cu diferiți reprezentanți ai comunității locale.** Câteva exemple de astfel de **soluții posibil de transferat** în context propriu sunt: atragerea elevilor prin integrarea utilizarea noilor tehnologii în școală; punerea la dispoziția acestora a platformelor de comunicare, spații pentru prezentarea personală, informare; afișarea regulamentului școlar în fiecare clasă, implicarea elevilor cu probleme de comportament în activități educative organizate cu diferite ocazii: sărbători naționale, religioase, diferite cercuri și activități extrașcolare.

„Am observat în școlile vizitate în Spania că au în fiecare clasă o copie după regulamentul școlar. Fiecare elev știe să se comporte la școală, știe ce înseamnă să lipsească și ce înseamnă să jignească un coleg. Aplicarea acestui gen de informare în școlile noastre ar fi utilă pentru diminuarea absențelor, pentru reducerea violenței, pentru un comportament civilizat.” (D.E. Stoicea)

De asemenea, se are în vedere o mai strânsă cooperare cu părinții; realizarea unor activități comune ale elevilor și părinților și realizarea unor proiecte în parteneriat cu Consiliul Local, Județene, cu agenți economici.

Participanții au primit de la organizatori **materiale pedagogice sau informative**, pe care le pot utiliza ca modele de bune practici (planuri de dezvoltare a instituțiilor de învățământ, organigrame, materiale legate de sistemul de asigurare a calității din țara gazdă, manuale de elaborare a planului ofertei de formare, ghid de orientare, modele de cursuri opționale, pliante, reviste, afișe, model de orar, link-uri la site-uri web etc.).

„Organizatorii ne-au pus la dispoziție mape care cuprind materiale de organizare, monitorizare și evaluare a activității școlare. Ne-au oferit explicații în domeniul managementului educativ și al domeniului de gestionare a resurselor financiare ale unității.” (M. Pește)

Dificultăți întâlnite

Majoritatea participanților nu au semnalat dificultăți datorate implementării programului, fiind mulțumiți de modul în care s-au desfășurat vizitele de studiu.

„Nu am întâlnit nicio dificultate, dimpotrivă grupul s-a sudat foarte bine, între noi s-au stabilit relații de prietenie care sper că vor continua.” (R. Drăgoi)

„Consider că această vizită de studiu a fost foarte interesantă, ar fi fost extraordinar dacă am fi avut posibilitatea să rămânem măcar câte o zi în fiecare din școlile vizitate deoarece peste tot am întâlnit abordări specifice unor probleme de interes general.” (L.D. Teban)

Dintre dificultățile semnalate, unele sunt legate de procedurile financiare riguroase (modul de distribuire a fondurilor alocate, greutatea găsirii unui mijloc de transport ieftin), de orarul sau modul de organizare a vizitei de către instituția-gazdă (*„Au fost dificultăți în zona resurselor temporale, activitatea de traducere permanentă pentru*

grupul german a constituit un obstacol în comunicarea liberă, directă, timpul alocat activităților fiind dublat.”, R. Vădeanu) sau dificultăți care nu au legătură cu acțiunea din cadrul Programului de învățare pe tot parcursul vieții (întârzieri ale zborului, greva profesorilor din țara gazdă etc.).

Diseminare

Participanții au împărtășit experiența dobândită în urma vizitei de studiu fie la nivelul școlii (Consiliul profesoral, Consiliul de Administrație al școlii, ateliere de lucru), fie la nivel local sau județean (organizarea de întâlniri cu școli, dezbateri, articole în presa locală). Specialiștii în domeniul educației au realizat diseminarea prin intermediul unor seminarii interjudețene sau prin implementarea unor programe educative.

Cap. V. Concluzii. Valoarea adăugată a programului LLP

Datele prelucrate din rapoartele beneficiarilor arată un **grad ridicat de relevanță** a programului în raport cu nevoile lor de educație, formare și dezvoltare. Programul răspunde unor nevoi reale ale sistemului de educație și formare, ale instituțiilor și actorilor cheie: elevi, studenți, cadre didactice, persoane cu rol managerial sau de suport etc.

"Odată cu extinderea UE, lumea noastră culturală a devenit tot mai globalizată. Acest proiect s-a potrivit nevoilor tinerilor și profesorilor de a descoperi diversitatea culturală, dar și similaritățile pe care culturile regiunilor le au. Am început prin a căuta cele mai evidente diferențe culturale în domenii ca: limbă, muzică, gastronomie, dans, tradiții, obiceiuri etc." (Grup Școlar "V. Madgearu", Iași)

V.1. Programul de învățare pe tot parcursul vieții – un motor al reformei educației și formării profesionale

Continuând eforturile anterioare de susținere a modernizării continue a educației și formării profesionale, **Programul de învățare pe tot parcursul vieții** are un rol extrem de important din punct de vedere social, cultural, economic și civic. Prin activitățile finanțate, s-a **facilitat procesul de compatibilizare continuă a sistemelor de învățământ europene**. În acest sens, sunt importante oportunitățile oferite instituțiilor și principalilor actori ai sistemului de educație și formare (elevi, studenți, cadre didactice, personal auxiliar), de a cunoaște alte sisteme de educație și formare sau funcționarea altor instituții de învățământ, de a identifica și transfera bune practici, de a valoriza și disemina experiența dobândită. Componentele *Programului de învățare pe tot parcursul vieții* au avut o contribuție și, implicit un impact direct sau indirect în susținerea reformei educației.

Contribuția programului Erasmus la modernizarea și reforma învățământului superior este evidentă. Numărul mare de mobilități a generat contextul favorabil compatibilizării curriculare și echivalării studiilor. Programul nu doar a sprijinit reforma, ci uneori chiar a devansat-o, pregătind cadrul de implementare și stimulând adoptarea unor schimbări:

- implementarea ECTS pentru toate nivelurile de studii și pentru toate disciplinele (în unele universități, s-a realizat înaintea apariției legii la nivel național)
- creșterea compatibilității programelor de studii și a transparenței calificărilor – ca fundament al organizării mobilităților;
- sporirea cooperării inter-universitare și a încrederii reciproce între instituțiile de învățământ europene;

- dezvoltarea curriculară și modernizarea strategiilor de predare ale cadrelor didactice;
- dezvoltarea și diseminarea componentei multiculturale.

"Mobilitățile cadrelor didactice și studenților impulsionează modernizarea învățământului superior". (UBB Cluj)

"Beneficiarii Erasmus sunt principala sursă de diseminare a valorilor europene în universitatea și în comunitățile de origine". (UNMB).

În mod asemănător, **programele Comenius și Leonardo da Vinci au susținut reformele învățământului preuniversitar și formării profesionale.** Eforturile de reformă sunt puțin eficiente în afara unor măsuri care să stimuleze schimbările "de jos în sus". Ori, aceste programe au stimulat acest tip de schimbare, de la beneficiar către instituție și de la instituție către sistem.

În ceea ce privește educația adulților, Programul Grundtvig a constituit principalul mecanism de stimulare a dezvoltării acestui sector.

De asemenea, programul constituie o modalitate de ameliorare și de promovare a imaginii României și a universităților și școlilor noastre în Europa. Un indicator care arată acest lucru îl constituie creșterea numărului de studenți străini care efectuează stagii de mobilitate în țara noastră.

V.2. Transferul de cunoștințe, competențe, atitudini și valori

"Schimbul de bune practici prilejuit de contactul cu alți profesori din țările europene mi s-a părut cea mai valoroasă achiziție, dincolo de tematica proprie cursului". (A. O. Doboș, jud. Timis)

V.2.1. Dialogul între culturi

Toate parteneriatele analizate (Comenius, Grundtvig, Leonardo da Vinci, Erasmus, vizite de studiu) au o **puternică dimensiune culturală.** Au facilitat familiarizarea participanților și a celorlalți actori implicați în mod direct sau indirect cu aspectele culturale ale țărilor participante, cu tradițiile populare ale zonelor în care acestea erau situate, cu stilurile de viață etc. **Parteneriatele au creat un cadru favorabil comunicării și cunoașterii interculturale,** participanții direcți și beneficiarii indirecti conștientizând importanța cunoașterii celuilalt, a respectării identităților și valorilor proprii.

"Proiectul a fost o excelentă oportunitate pentru elevi și profesori de a face cunoștință cu diferite sisteme de educație, de a înțelege și promova cultura și valorile europene, de a îmbunătăți comunicarea și de a construi o echipă internațională de succes". (Liceul de Informatică "Grigore Moisil", Iași).

V.2.2. Noi competențe

Mobilitățile, dar și proiectele au oferit premise pentru dezvoltarea personală a celor implicați, prin dezvoltarea competențelor de comunicare – atât din perspectiva utilizării unei limbi străine, cât și din perspectivă socială –, a competențelor de self-management. În funcție de specificul programului, beneficiarii și-au format noi competențe academice și/sau profesionale

V.2.3. Modificări în plan atitudinal și valoric

Majoritatea beneficiarilor de mobilități au declarat că sunt mult mai motivați pentru performanță, mai deschiși către nou, mai curioși în raport cu lumea înconjurătoare. De asemenea, au semnalat – explicit sau implicit - asimilarea sau consolidarea unor valori.

V.3. Potențialul inovator

V.3.1. Noi abordări ale procesului de predare-învățare-evaluare

Participanții la program – profesori, formatori, factori de decizie, elevi, studenți sau cursanți - s-au familiarizat cu noi abordări didactice, cu noi metode și tehnici de predare și de învățare. Au avut acces la materiale bogate și de actualitate. În cadrul proiectelor, instituțiile partenere au colaborat pentru producerea de materiale pedagogice, pentru diseminarea practicilor bune, pentru elaborarea de noi metodologii de formare și de evaluare. De asemenea, au fost stimulați să reflecteze asupra propriilor practici și să-și traseze noi expectanțe profesionale.

"Elevii au fost scenariști, actori și regizori. Au reușit, sub forma unui talk-show cu experți din cele trei țări, să unească toată munca lor și să realizeze produsul final: filmul Noi tendințe în servicii. Acest film a fost prezentat unei audiențe largi." (Colegiul Economic al Banatului Montan, Reșița)

V.3.2. Noile tehnologii

Noile tehnologii au fost valorificate atât pentru comunicarea rapidă și eficientă între instituțiile partenere, cât și pentru facilitarea învățării: cursuri online, cursuri combinate (blended learning), noi modalități de proiectare a învățării, integrând utilizarea tehnologiei etc.

Utilizarea sau crearea unor aplicații pentru activitatea didactică și pentru parteneriatele cu comunitatea conferă noi dimensiuni activității educaționale. Calculatorul și internetul au un potențial imens în raport cu învățarea, în condițiile în care formatorii sunt pregătiți să le valorifice în mod responsabil și calitativ.

V.4. Dimensiunea europeană

Programele au contribuit semnificativ la asigurarea dimensiunii europene a educației, formării și dezvoltării profesionale, prin cooperarea transnațională, multiculturală între instituții de învățământ, organizații implicate în educație și formare, elevi, studenți, cadre didactice, formatori, experți în educație etc. Programele de mobilități, schimburile de experiență, activitățile desfășurate în parteneriat au facilitat transferul de practici educaționale și inovarea sistemelor de învățământ.

Experiența internațională, dezvoltarea parteneriatelor, cunoașterea și comunicarea interculturală, raportarea la standarde europene de educație și formare reprezintă modalități eficiente de promovare a dimensiunii europene în educație.

Activitățile și tematicile proiectelor și cursurilor de formare au abordat în mod direct sau indirect problematica cetățeniei, a coeziunii sociale și a responsabilității civice. Alte subiecte de interes se referă la respectarea identității și a diversității culturale, egalitatea de gen, drepturile omului, drepturile minorităților, combaterea discriminării etc.

"Cel mai mare câștig al acestui proiect a fost acela de a pregăti profesori competenți pentru o Europă unită și elevi mai bine conectați la realitățile UE"
(Liceul cu Program Sportiv, Roman)

V.5. Învățarea pe tot parcursul vieții

Sintagma "învățare pe tot parcursul vieții" a părut uneori a fi un slogan, alteori a fi o nevoie determinată de ritmul alert de dezvoltare socio-economică, cu alte cuvinte extrinsecă individului. Acest raport, prin datele culese din rapoartele participanților și/sau beneficiarilor, a demonstrat că învățarea pe parcursul întregii vieți a devenit mai mult decât o nevoie generată din exteriorul persoanei, o nevoie interioară și un proces care oferă satisfacția cunoașterii indiferent de vârstă sau de statutul social.

Iată un argument, din perspectiva beneficiarilor (Body Gyongyi, jud. Cluj): "***Deși sunt aproape de finalul carierei, m-am bucurat foarte mult că am avut posibilitatea de a învăța lucruri noi în legătură cu meseria mea. Acesta este avantajul unui program autentic de învățare pe tot parcursul vieții***".